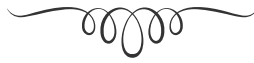

احكام الصيام

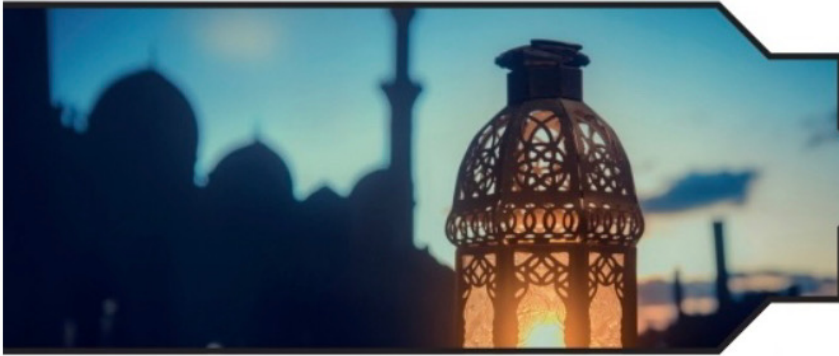

نہ حکامین پوزیگرتنی

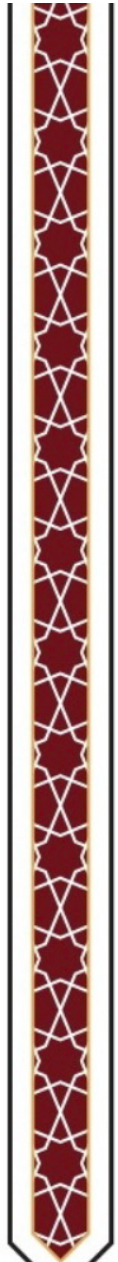

شروقه کرن

م. الندی ذاتی حسین

الصيام

حِكْمَةُ الصِّبْغِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَلْهَمَنَا حَمْدَهُ ، وَصَدَقَنَا وَعْدَهُ ، وَمَنْ عَلَيْنَا
بِنِعْمَةِ الْإِيمَانِ ، وَهَدَانَا إِلَى سَبِيلِ السَّلَامِ ، وَسَدَّدَ خُطَاَنَا
بِالِاتِّبَاعِ دُونَ الْإِبْتِدَاعِ ، وَالِانْقِيَادِ دُونَ الْعِنَادِ .

وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّمَ عَلَى نَبِيِّهِ وَمُصْطَفَاهُ ، مُحَمَّدَ بْنِ عَبْدِ
اللَّهِ ، الَّذِي أَتَمَّ اللَّهُ عَلَيْنَا بِهِ النُّعْمَةَ ، وَأَكْمَلَ لَنَا عَنْ طَرِيقِهِ
الدِّينَ ، صَلَاةً تَلِيْقُ بِمَقَامِهِ ، مِمَّا يَعْجِزُ اللِّسَانُ عَنْ بُلُوغِهِ
وَبَيَانِهِ .

ئەفە پەرتوکه کا بمفایه دەر باره ی ئە حکامین روژی گرتنی بو
 هەر موسلمانەکی دا کو ددینی خو دا شارەزا بیت چونکی
 پیغمبەر ﷺ دبیژیت :

(مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ) (۱)

ئانکو : هەر کەسەکی خودی خیرا وی قییا خودی دی وی
 شارەزا کەت ددینی دا .

دقی پەرتوکی دا ژبەر هەبونا هەندەک بابەتین خیلافی من
 گرنگی دایه گوتن و بوچونین زانایین بەرکەتی و بناف
 و دەنگ ژوانان "ابن تیمیة" "ابن القیم" "ابن عثیمین" "ابن باز"

ژخودی دخازم مە ددینی دا شارەزا بکەت و قی پەرتوکی
 بکەتە جەهی مفای بو هەر موسلمانەکی و خودی بکەتە
 دەمیزانییا خیرین مە هەمیان دا .

لدهستیکی پیتقیه بزاین روژی چیه ؟

پیناسا روژی دزمانی عربی دا دهیت (الإساک) ئانکو : خو
 بدهیه پاش ژ تشته کی، ههروه کی گوتنا خودی تعالی دهمی
 به حسی "مریمی" کری علیها السلام

﴿ إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا ﴾

[مریم: ۲۶]

ئانکو : هندی ئەزم من ل سەر خو واجب کریه کو خو بی
 دهنگ بکه، قیجا ئەقرو ئەز د گهل چو مروقان نائاختم.
 و خو بی دهنگرن د شریعتی وان دا عیبادت بوو، بهلی
 ئەو چهنده د شریعتی موحه ممدی دا "سلاف لی بن" نینه .

روژی د شهریعتی دا : عه بدینه بو خودی تعالی و خو
 دویرکرنه ژخوارنی و فهخوارنی و هه می وان تشیت روژی
 پی دکه فیت ژدهرکه تنا سپیدی هه تا روژ ئافا بونی .

به لگه لسهر واجب بونا روژیی قورئان و سوننه ته و
ئیک دهنگیا زانایانه ئانکو (الإجماع)

به لگه ژقورئانی : گوتنا خودی ته عالی دهمی دیژیت :

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ [البقرة : ۱۸۳]

كُتِبَ : ئانکو هاتییه فهرز کرن

رامانا ئایه تی : گه لی ئه ویئ باوه ری ب خودی و پیغه مبه ری
وی ئینای و کار ب شریعه تی وی کری، خودی روژی ل
سه ره وه فهر کریه کانئ چاوال سه ر ملله تیئ به ری هه وه
فهرز کربوو، دا به لکی هویئ ته قوایا خودایی خو بکه ن، و
ب گوهداری و په رستنا وی ب تنئ هویئ په رژانه کی بکه نه
د نایه را خو وگونه هان دا .

ههروهسا خودايي مهزن ديژيت :

﴿ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ﴾ [البقرة : ١٨٥]

ٲانكو : فيجا ههچيي ژ ههوه گههشته في ههيشي وئهويي ساخلهم وٲاكنجي بت بلائهول روژين وي يي ب روژي بت .

بهلگه ژسوننه تي : وفي الصحيحين عن ابن عمر قال أن رسول الله ﷺ قال :

(بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ : شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَالْحَجِّ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ) (٢)

ئهف فهرموده بهلگهيه لسهر واجب بوونا روژيگرتنا ههيقا رههزاني چونكي پيغه مبهري ﷺ دياركر كو روژي گرتن ئيك ژ ستوينين ئيسلامي يه.

بها و خیرا روژی گرتنی چه نده ؟

پیغمبر ﷺ دبیثیت : (مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا
وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ، وَمَنْ قَامَ رَمَضَانَ
إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ) (۳)

هه ركه سه كى ره مه زانى ب روژی بیت و باوه ری پی هه بیت و
بو خو حساب بكهت بخیر ل وی ده می خودی دی هه می
گونه هین وی هه میا غه فرینیت .

تیبینی : پتیریا زانایان لسه ر وی بوچونى نه كو ئه فه یا تایبه ته
ب گونه هین بچیک فه، گونه هین مه زن پیدقی ته و به كا تایبه ته
دگهل مه رجین ته و بی ئه وژی كو مروف په شیمان بیت و
دوباره نه كهت... هتد

و ئه گه ر گونه هـ ناقبه را وی و كه سه كى دی دا بیت ژبلی فان
مه رجا پیدقیه بچیت و گه رده نا خو پی بده ته ئازا کرن، یان
ئه گه ر مالی وی خوار بیت مالی وی بو وی بزفرینیت .

ههروه سا پيغه مبه ر والله اعلم ديژيت :

(كلُّ عملِ ابنِ آدمَ يُضاعفُ ؛ الحسنَةُ بعشرِ أمثالِها ، إلى سَبعمائةِ ضعفٍ ، قال اللهُ تعالى :إِلَّا الصَّوْمَ ؛ فَإِنَّهُ لِي ، وَأَنَا أَجْزِي بِهِ ، يَدَعُ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ مِنْ أَجْلِي) (٤)

ئانكو : هه می کارین کوری ئاده می بو وی یه و هه ر خیره ک ب ده هایه هه تا حهفت سه دان، ئیلا روژی نه بیت خودی تعالی دیژیت نه و روژی بومنه نه ز دی پاداشتی وی ده می، چونکی نه و دی شه هوه تا خو هیلیت و خوارن و فه خوارنا خو هیلیت ژبه ر من

بونموونه : ماموستایه ک بیژیته قوتابین خو یین سه رکه فتی هه ر ئیک ژوه نه ز دی باوه رنامه کی و دیاریه کی ده می و یین هه میا ب ئیک ئاست، ولدویقدا گوته قوتابییه کی تو خو بگره دیاریا ته یا تایبه ته نه ری ل وی ده می هزارا ته چیه بو فی چه ندی ؟

چ گومان تیدا نینه کو دی دیاریا وی قوتابی ژ یا هه فالین وی هه میا باشتر و مه زنتربیت چونکی یا تایبه ته لنک ماموستای ئەها هوسا ئەجر و خیرا روژی ژی یا تایبه ته لنک خودی تعالی .

پیغمبەر ﷺ دبیژیت :

(إِذَا دَخَلَ رَمَضَانَ فَتُحَّتْ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ، وَغُلِّقَتْ أَبْوَابُ جَهَنَّمَ، وَسُلِّسَتِ الشَّيَاطِينُ) (٤)

ئانکو : ئەگەر هه یفا ره مه زانی هات دەرگه هین به هه شتی فه دبن، و دەرگه هین جهه نه می دهینه گرتن، و شهیتان دهینه زنجیر کرن .

هه یفا ره مه زانی ل سالا دوی مشه ختی هاتیبه فهرز کرن، و پیغمبهری ﷺ نه ره مه زانی یی گرتین، فهرزبونا روژیا هه یفا ره مه زانی سی قوناغ بون :

قوناغا ئيكي : فرض صيام عاشوراء، ففي الصحيحين عن عائشة رضي الله عنها قالت :

(كان يوم عاشوراء تصومه قريش في الجاهلية، وكان النبي ﷺ يصومه، فلما قدم المدينة صامه وأمر بصيامه، فلما نزل رمضان كان رمضان الفريضة وترك عاشوراء، فكان من شاء صامه، ومن شاء لم يصمه) (٦)

روژى گرتنا روژا عاشورايي فهرز بوو چونكى دجاهليه تى دا دگرتن و ب روژى دبون، پيغهمبهر ﷺ لدهمى هاتيه مه دينى نهمر كر ب گرتنا وى، و پشتى رهمه زان فهرز بوى، روژى گرتنا روژا عاشورايي كرنه سوننه ت و ههركه سه كى ثيا دى ب روژى بيت و ههركه سه كى نه ثيا ب روژى نابيت .

(٦) [حديث صحيح عن عائشة أم المؤمنين في صحيح البخاري برقم ٤٥٠٤،

و في صحيح مسلم برقم ١١٢٥]

قوناغا دووی : قوناغا دووی : روژیین ره مه زانی فه رز بون، به لی بکه یفاخو بون یان دی بروژی بی یان دی خوارنی دهیه هه ژارا پیش وی روژیی فه. ههروه کی خودی گوتی :

﴿ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴾ [البقرة : ۱۸۴]

ئانکو : وئوین زه حمه تی ب روژیی فه دبه ن ونه شین بگرن وه کی پیره میری ب ناف سال فه چووی، ونه خوشی ژ ئیسا خو رانه بته فه، ئەو ل شوینا هه ر روژه کی بلا خوارنا هه ژاره کی بده ن فدییه، وهه چیی پتری بده ت ئەو بو وی خیره، وروژیگرنا هه وه - د گهل زه حمه تی - بو هه وه چیره ژ دانا فدییه، ئەگه ر هوین بزانه کانی خیرا روژیی ل نک خودی چهند یا مه زنه .

قوناغا سېي : روژيگرنا هه يقا ره مه زاني بو روژيگرنا فه رز
 وپيدفي بو بهيته گرتن، ژ بهر گوتنا خودايي مه زن ده مي
 ديژيت :

﴿ **فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ** ﴾ [البقرة : ۱۸۵]

ئانكو : فيجا هه چيبي ژ هه وه گه هشته في هه يقي وئهو يي
 ساخه م وئاكنجي بت بلا ئه و ل روژين وي يي ب روژي
 بت .

مه رجين واجب بونا روژيي چارن :

ئيك : ئيسلام، ئانكو پيدفي يه ئه و كه سي روژيي دگریت
 يي موسلمان بيت، وئه فه مه رجه كه بو هه مي په رستنا .

دوو : البلوغ ، ئانكو لسهر كه سي پيگه هشتي "بالغ" روژي و ههر په رسته ك واجبه، به لي بهري پيگه هشتني لسهر واجب نينه تني سوننه ته، بونموونه زاروك بهري. پيگه هشتني ب روژي بيت سوننه ته بوو وي چونكي روژي لسهر زاروكي نه پيگه هشتي نينه ژبه ر گوتنا پيغه مبهري وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ده مي گوتي :

(رَفِعَ الْقَلَمُ عَنْ ثَلَاثَةٍ) ژوان (عَنِ الصَّبِيِّ حَتَّى يَحْتَلِمَ)

(۷)

ئانكو : قه له مي نفيسينا گونه هان لسهر سي كه سا يي راكريه و گونه هين وي ناهين نفيسين، ئيك ژوان زاروكي هه تا بالغ ديت .

سى : العقل، ئانكو كه سه كى ب ئاقل بيت يى دين نه بيت
ژبه ر گوتنا پيغه مبهري والله اعلم ده مى گوتى :

(عن المجنون حتى يُفِيَقَ) (۷)

ئانكو يى دين هه تا ب ئاقل بكه قيت .

چار : والقدره عليه، پيدقى يه وي كه سى شيانا
روژيگرتنى هه بن چونكى نه فه ژى مه رجه بو لسهر
واجب بونا روژيگرتنى .

هه ر كه سه كى پى چينه بيت روژيى بگريت يان نه خوشيه كا
هه ي و چاره سه رى بو نه خوشيا وي نه بيت و هيقيا
چييونى نينه ل وي ده مى نه و كه سه دى روژيا خو خوت
به لى ل پيش هه ر روژيه كى فه دى خوارنى ده ته
هه ژاره كى، ژبه ر گوتنا خودى تعالى ده مى گوتى :

﴿ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ

أُخْرَ ﴾ [البقرة : ۱۸۴]

ٲانكو : ٲيجا هه چيبي ٲ هه وه يي نه خوٲ بت وروٲي بو
وي يا ب زه حمهت بت، يان ريٲنگ بت، بو وي هه يه ٲهو
روٲيبي نه گرت .

به لي ٲه گه نه خوشيا ٲي كه سي هيٲيا چيوني هه بيت ل وي
ده مي خوارني نادهت دي خو گريت هه تا چيديت و پاشي
دي وان روٲيا قه زاكهت ٲه وين خوارين، به لي ٲه گه
نه خوشيا وي هيٲيا چيوني نه بيت وه كي: "ٲه نه جه شيري كو
يان نه خوشيبن كليا..هتد" ل وي ده مي دي روٲين خو
خوت به لي ٲيش هه ر روٲيه كي ٲه دي خوارني ده ته
هه ٲاره كي.

مه رجين دروست بوونا روٲي :

ٲيك : ٲيدٲي يه موسلمان بيت .

دوو : نه هاتنا خوينا هه ٲقانه يا ٲافره تي (عاده) ٲانكو ٲافرهت
يا ٲاٲٲر بيت ٲ زٲروكا خوين ديٲني .

سي : نه هاتنا خوينا زاروك بوني (خوينا چلكا) ٲانكو
ٲافرهت يا ٲاٲٲر بيت ٲ خوينا زاروك بوني .

چار : که سه کی فامابیت کو جوداهی ل ناقبه را باشی و خرابیی دا بکعت ئەفه ژى بو وان زاروکین حەفت سالی خلاس کربن و بهرهف ههشت سالی چو بن، ئەگەر دئی ماوهی دا روژیا بگریت دئی ژى هیتە قەبویل کرن، بهلی ژفی تەمەنی بچیکتر ژى ناهیتە قەبویل کرن چونکی ئنیەتی نزانیت .

پینج : که سه کی ب ئاقل بیت ئانکو یی دین نه بیت چونکی یی دین چ لسه رینه و روژی ژى ناهیتە قەبویل کرن .

پرسیار : ئەری مەرجه مروف هه رشەف ئنیەتا روژیگرتنی بینیت دره مه زانی دایان دروسته ل دهستیكا ره مه زانی مروف ئنیەتی بینیت بو روژین دی هه میان ؟

به رسف : قه ولی راجح یی زانایان دروسته مروف ئنیەته کی بو ره مه زانی هه میی بینیت کو دی ب روژی بیت، ئیلا حاله ته ک تی نه بیت کو دی ئنیەتا خو نیه که یه فه ئەو ژى بونمونه ئەگەر ئافره ته ک که ته دزقروکا خوین دیتنی دایان خوینا زاروک بونی دیت ل وی ده می هه رده می پاقر بو دی ئنیەته کا دی ئنیت، یان که سه کی گه شته ک کر ده می زفریت فه دی ئنیەتا خو نوی که ت .

سوننه تین روژ یگر تئى :

ئیک : له زکرن دکرنا فتارى دا ژبه ر گوتنا پیغمبه رى ﷺ
 ده مئ دپیژیت : (لا یزال الناس بخیر ما عجلوا الفطر)
 (۸)

ئانکو : بهرده وام مروف دئ دباشیى دا مین هندی له زئ
 بکه ن دفتاره کرنئ دا .

دوو : درهنگ خوارنا پاشیقى .

سئ : گه له ک کرنا خیرا و دانا سه ده قان هندیکه مه ردینئ
 یه و دانا خیرایه ده هیقا ره مه زانئ دا گه له ک بخیر تره ژ
 ده مین دئ، هه ر ژبه ر هندی پیغمبه رى مه ﷺ دره مه زانئ
 دا گه له ک مه ردتر بو ژ روژین دئ، و بو دانا خیرئ وه کی
 هه وایه کی بله ز بو.

چار : ٺه گهر كه سه ڪي گوتنه ڪا نه خوش يان نه جوان گوته مروفي، مروف بيٺيتي ٺه زي بي بروڙي مه، پيغه مبهه وَاللّٰهُ اَعْلَمُ ديٺيت :

(فَاِذَا كَانَ اَحَدُكُمْ صَائِمًا فَلَا يَرْفُتْ وَلَا يَجْهَلُ ، فَاِنْ اَمْرُوْهُ شَاتَمَهُ اَوْ قَاتَلَهُ فَلْيَقُلْ اِنِّيْ صَائِمٌ) (۹)

ٺانڪو : ٺه گهر ٺيڪ ڙ هه وه بروڙي بو، بلا دهنگي خو بلند نه ڪهت و عاجز نه بيت و ٺه گهر كه سه ڪي خه بهر گوتني يان شهري وي ڪر بلا بيٺيتي ٺه زي بروڙي مه .

پينج : ده مي ڪرنا فتاري مروف بيٺيت :

(ذَهَبَ الظَّمْمَاءُ، وَابْتَلَّتِ العُرُوْقُ، وَثَبَتَ الأَجْرُ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ) (۱۰)

شهش : ڙ سوننه تي يه فتاري بڪهي ب ره ته بان ٺه گهر ره ته ب نه بون ب قه سپان ٺه گهر قه سپ نه بون مروف ب ٺافي روڙيا خو بشڪينيت .

(۹) [متفق عليه]

(۱۰) [حديث حسن ابن عمَر في سنن ابي داود برقم ۲۳۵۷]

دی چہوا ئیہ تا روژی ئینی ؟

ہر کہ سہ کی بہیتہ سہر دلّی وی کو دی سبہی ب
 روژی بیت ئەو ل وی دەمی وی ئنیہت ئینا، یان ئەگەر
 رابو پاشیقی ئەو ئنیہتہ، پیدھی ناکہت ب دەفی بینیت دا
 واسواس بو چینہ بیت .

ئیمامی مەزن ابن تیمیہ رەحمەتە خودی لی بیت دیژیت :

ہر کہ سہ کی بزائیت سوبہی رەمەزانە ل وی دەمی ئەو
 وی ئنیہت ئینا و ئەھا ئەقہیہ ئنیہت، پیدھی ناکہت بدەفی
 بیژیت چونکی ہندەک جارا دبیتہ ئەگەری واسواسی (۱)

(۱) [منہاج السنۃ النبویۃ (ابن تیمیہ) ۳۹۹/۵]

(نافر)

حرامه بو وی که سی چ عوزر نه بن روژیا خو بخوت دره مه زانی دا، نه فهژی ب ئیک دهنگیا زانایان کو گونه هه که ژ گونه هین مه زن، ابن حجر الهیتمی په رتوکه کا هه ی بناقی (الکبائر) وی ژ ی یا هه ژمارتی ژ گونه هین مه زن چونکی نه و که سی بی عوزر روژیی بخوت نه و وی فهزه ک ژ فهزین خودی هیلا بی نه گهر .

ههروه سا نه گهر که سه کی بی عوزر روژیا خو خوار پیدقیه روژا خو هه میی چ نه خوت و چ نه فه خوت چونکی نه مری وی بقی چهندی هاتییه کرن، و لسه ر وی پیدقیه نه و وی روژیی قه زابکه ت ژ بهر وی فه رمودا هاتییه قه گوهاستن ژ نه بو هورهیره ی رازی بونا خودی لی بیت گوت پیغمبه ری ﷺ گوتیه :

(من ذرعه القياء فليس عليه قضاء ، ومن استقاء
عمداً فليقض) (۱۱)

ئانكو : هەر كه سه كى بى دهستى وى دلى وى رابول وى
دهمى روژيا وى يا دروسته و قهزا ناكهت و دى روژيا
خو تمام كهت، بهلى هەر كه سه كى دلى خو راکر عهـمدەن
ل وى دەمى لسەر وى كهسى پيدقييه روژيا خو
قهزاكهت.

ئهف فەرموده بهلگهيه لسەر وى چەندى كو كه سه ك
روژيا خو بشكينيت عهـمدەن پيدقييه وى روژيى
قهزابكهت، و هندهك ژ ئههلى زانينى دييژن: هەر كه سه كى
عهـمدەن روژيا خو بخوت قهزاناكهت ههما دى تهوبهكهت
و دى گهلهك روژيى سوننهت گريت و ئهفه قهولهكى
لاوازه "زه عيفه" چونكى هنديكه قهزاكرنه بهشهكه ژ تهوبى.

(۱۱) [حدیث صحیح عن ابی هريره في سنن الترمذي برقم ۷۲۰،

وفي سنن ابن ماجه برقم ۱۶۷۶، وفي مسند احمد برقم ۱۰۴۶۳]

ابن قدامه دبیژیت : ئەم نزانین کو خیلاف دقئ چەندی دا هەبیت ئانکو بو قەزا کرنا ئەوی روژیا خواری و ئەقەژی ب ئیک دەنگیا زانایا یە . (۱)

واجبە لسه ر ئافره تا دزقروکا خوین دیتنی دا و چلکادا ئەو روژیا خو بخوت، حه رامه بو وی ئەو ب روژی بیت و ئەگەر یا ب روژی بیت پیدقیه بخوت چونکی دهه ردوو سه حیحادا یا هاتی ده می پیغه مبه ری ﷺ گوتی :

(أَلَيْسَ إِذَا حَاضَتْ لَمْ تُصَلِّ وَلَمْ تَصُمْ) (۱۲)

ئانکو : ئەری مانه ئافره ت دزقروکا خوین دیتنی دا (عاده) و چلکادا نقیژا ناکه ت و روژیا ناگریت .

(۱) [المغنی / ۳ / ۱۳۰]

(۱۲) [متفق علیه]

بهلی ئه گهر ئافرهت دزقروکا خوین دیتنی دا بیت و ئنیه تا وی ئه و بیت کو ب روژی نابیت بهلی شهرم دکهت بیژیهتیه مالا خو و دیارکته و چ نه خوت و چ نه قه خوت ل وی ده می چ گونه ه لسهر نینه، بهلی یا قه ده غه ئه وه ئه گهر ئنیه تا روژی ئینا و ئه و دزقروکا خوین دیتنی (عاده) یان چلکادا بیت ل وی ده می گونه هه و حه رامه بو وی .

ههروه سا ئه گهر که سه ک پیدقی هاریکاری بو واجبه لسهر وی که سی روژیگر روژیا خو بخوت و وی که سی پاریزیت یان ژيانا وی رزگار بکته، بو نمونه که سه ک که قیته بهر خه ندقاندنی یان بکه قیته ناف ئاگره کی ل وی ده می ئه و که سی روژیگر واجبه لسهر وی روژیا خو بخوت و ژيانا وان که سا رزگار بکته ئه قه بو وی روژیگری نه شیته ب روژی کاری خو بکته دی روژیا خو خوت و دی ب ئه رکی خو رابیت و پاشی دی وی روژی قه زاکته، بهلی ئه گهر بشیته روژی ژی بیت و کاری خو ژی بکته ل وی ده می دی روژیا خو ژی گریته و دی کاری خو ژی کته .

ههروهسا سوننه ته بو وي ريښنگي نه وي كو ب دويراتيا وي ب (ههشتي) كيلومه ترا پتر بيت نه و روژيا خو بخوت، ژبه ر گوتنا خودي :

﴿ أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ﴾ [البقرة : ۱۸۴]

ئانكو : خودي روژيگرنا هنده ك روژين هژمارا وان يا دهستنيشانكري كو روژين هه يفا ره مه زانينه ل سهر هه وه فهركريه. قيجا هه چيبي ژ هه وه يي نه خوش بت وروژي بو وي يا ب زه حمه ت بت، يان ريښنگ بت، بو وي هه يه نه و روژيبي نه گرت، وبلا نه و هنده ك روژين دي، هندي وان يين وي خوارين، پيشقه بگرت .

به لي نه گهر سه فهر ي دا زيان بگه هيته روژيگري ل وي ده مي واجبه لسهر وي نه و روژيا خو بخوت، به لي نه گهر زيان نه گه هيتي سوننه ته بخوت .

ہندہک زانا دیٹرن (مسافر) سی حالہ تین ہین :

ٹیک : حہرامہ لسہر وی کہسی روژی بگریٹ ٹہ گہر روژیا وی دگہشتا وی دا زیانی بگہہینیتی، چونکی پیغہمبہر ﷺ روژہکی یی ب روژی بوو دگہشتہکی دا رابو روژیا خو خوار و فہرمان ل خہلکی ژی کر کو دگہشتی دا روژیا خو بخون، لدہمی گہہشتیہ جہہکی دیت کو ہندہکا روژین خو نا خوارینہ پیغہمبہری ﷺ ئینکارا وان کر .

دسہحیحا موسلمی دا ہاتی ژ جابری کوری عبداللہ ی گوت : پیغہمبہر ﷺ روژا قہ کرنا مہککہہی د ہہیقا رہمازانی دابو و یی ب روژی بو ہہتا گہہشتیہ "کراء الغمیم" ناقی دہقہرہکی یہ و خہلک ژی یی ب روژی بو، دویقدا پیغہمبہری ﷺ ئامانہک ئینا و بلند کر ہہتا خہلکی ہہمی سہحکریی و دویقدا قہخوار ئانکو روژیا خو شکاند، پرسیار ژی کرن و گوتنی: ٹہی پیغہمبہری خودی پا خہلک یی ب روژیہ و روژین خو نہ خوارینہ، پیغہمبہری ﷺ گوت : ٹہ قہ دگونہہکارن ٹہ قہ دگونہہکارن، و وان شولہکی حہرامی کری کو دسہفہری دا ب روژی بن و زیان بگہہیتہ وان واجبہ لسہر وان ٹہو روژیا خو بخون .

دوو : ئە گەر روژی لسه ر كه سه كى گران بو به لى نه گرانیه كا هوسا كو زيان بگه هیتى، ل وى ده مى مه كروهه روژى بگريت و سوننه ته بخوت، ژبه ر گوتنا پيغه مبه رى ﷺ كو دهه ردوو سه حيا يا بوخارى و موسلمى دا هاتى كو گوتى :

(لَيْسَ مِنَ الْبِرِّ الصَّوْمُ فِي السَّفَرِ) (١٣)

ئانكو : نه ژ قه نجى يه روژيگرتن دسه فه رى دا .

واجبه لسه ئافره تا دزفرو كا خوين ديتنى دا و چلكادا نه و روژيا خو بخوت، حه رامه بو وى نه و ب روژى بيت و نه گه ر يا ب روژى بيت پيدقيه بخوت چونكى دهه ردوو سه حيا دا يا هاتى ده مى پيغه مبه رى ﷺ گوتى :

(أَلَيْسَ إِذَا حَاضَتْ لَمْ تُصَلِّ وَلَمْ تَصُمْ)

ئانكو : ده مى ژن دكه فته عادى دا نقيژا ناكه ت روژيا ناگريت .

سى : كه سى ريفينگ دى سه حكه تى كا چ بو وى باشره
دسه فهري دا دى وى كه ت ئانكو نه گهر بو وى باشر بو
پروژى بيت دى پروژى بيت نه گهر بو وى باشر بو بخوت
ل وى ده مى دى خوت ژبه ر گوتنا خودى :

﴿ **يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ** ﴾ [البقرة : ١٨٥]

ئانكو : خودى د شريعه تى خو دا تشتى ب ساناھى
وخوش بو هه وه دقيت، ووى زه حمه ت ونه خوشى بو هه وه
نه قيت .

به لى نه گهر بشيت بگريت بو وى باشره بگريت، تايبه تى
دنوكه دا چونكى گه له ك جارا دچنه سه فه را گه له ك
زه حمه ت قى ناكه قيت، ژبه ر هندی نه گهر زه حمه ت قى
نه كه قيت ل وى ده مى بو وى باشره بگريت، و نه گهر
بخوت ژى دروسته .

ههروهسا گوتی :

(إِنَّ اللَّهَ يَحِبُّ أَنْ تُوْتِيَ رُحْمُهُ كَمَا يَحِبُّ أَنْ تُجْتَنَبَ
عِزَائِمُهُ أَوْ تُوْتِيَ عِزَائِمُهُ) (۱۴)

ئانکو : خودی حسدکەت هوین دەستویریین وی
وهربگرن ههروهکی چهوا حسدکەت هوین فهزین وی
ئەدا بکەن

پرسیار : ئەری سوننەتە روژیین سوننەت مروق
دسەفەری دا بگریت ؟

بەرسف : ئەگەر روژیا واجب و فهرز سوننەت نەبیت
بگریت دسەفەری دا بەلکو دکەفیتە لبن بازنی

(حەرام ، مەکروه ، موباح)

تھری پا دی چہوا روژیین سوننہت گریٹ !

ٹانکو ناگریٹ و نہ سوننہتہ مروف روژیین سوننہت بگریٹ دسہفہری دا چونکی مروف دی ژ دەستویریا خودی دویرکہفیت و خودی دەستویری یا دای مسافری روژیین خو بخوت، بەلی ئەو سہفہرا ژ ہہشتی "۸۰" کیلومہ ترا پتریت .

ہہروہسا ئەو نساخی بترسیت کو دی زیان گہیتہ ساخلامیا وی سوننہتہ بو وی ئەو روژیا خو بخوت ژبہر گوتنا خودی :

﴿ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ

أُخْرَ ﴾ [البقرة : ۱۸۴]

ئانكو : قيجاهه چيبي ژ هه وه يي نه خوش بت ورورژي بو
 وي يا ب زه حمهت بت، يان ريڭنگ بت، بو وي هه يه نه
 روژيبي نه گرت، وبلا نه وهندهك روژين دي، هندی وان
 يين وي خوارين، پيشقه بگرت .

ئهفه بو وي كهسي بزانيت دي زيان گههيتي بونموونه كو
 دي نه خوشيا وي زيده تر لي هيت يان ساخ بونا وي دي
 گيروتري لي هيت و ئهف چهنده يا گريدي اي به ب نوژداراقه
 نه گهر نوژدارا ئاگه هدار كر كو دي زيان گههيتي ل وي
 ده مي نه وه كهسي نه خوش بلا روژيا خو بخوت، به لي
 نه گهر گوتي زيان ناگههيه ته ل وي ده مي چينابيت نه وه
 كهسه روژيا خو بخوت .

پرسیار : ئہری کھنگی واجبہ مروقی نساخ روژییا خو
بخوت ؟

بہر سف : ئہ گہر ژبہر روژیی دہرمانیت خو نہ خوت و
ئہف چہندہ بیتہ ئہ گہری مہترسیی لسہر ژیانہ وی ئانکو
بیتہ ئہ گہری مرنا وی ل وی دہمی واجبہ لسہر وی کہسی
روژییا خو بخوت، بہلی ئہ گہر مہترسی نہ بو لسہر ژیانہ
وی بتنی زیان ہہبول وی دہمی سوننہتہ بو وی ئہو
روژییا خو بخوت، ہہروہسا ئہ گہر نہ خوشیہ کا سٹک بیت
وہکی سہرئیشان یان ددان ئیشان... ہتد ل وی دہمی
چینابیت روژییا خو بخوت .

پرسیار : دهرهقی ئافره تا ب دووگیان دا یان ئافره تا زاروکی بشیر هه بیت و شیریی خو بدهتی بو وان دروسته روژییا خو بخون یان نه ؟

به رسف : ابن عثیمین رحمه الله دیژیت : ئه گهر ئه ف ژنکه بشیت روژیی بگریت و چ زیان و زهحمهت لسهر نه بیت هینگی واجبه لسهر وی ئه و روژییا خو بگریت .

وهنده ک زانا دیژن : ئه گهر روژییا خو خوار و ترسا وی ژبهر زیانی بو کو بگههیته وی یان زاروکی وی ل وی ده می دی بهس قهزا کهت، بهلی ئه گهر بهس ژبهر زاروکی بتنی بیت ل وی ده می ئه و روژییا خواری دی قهزا کهت و دی خواری ژی دهت پیش ههر روژه کی قه.

بهلى يا دروست د ههمى حاله تان دا دى بهس روژيا خو
 قهزا كهت و ئەف چهنده ژى ل دويڤ بوچونا "ابن
 عثيمين، وابن باز" (۱) كو دى بهس روژيا خو قهزا كهت
 و خوارنى نادهت، چونكى ئافره تا ب دوگيان ژى قياسه
 لسهر كهسى نساخ و مسافرى .

حوكمى شكاندنا روژيى ژ ئەگهري شولى :

خوارنا روژيى درهمه زانى دا ژ ئەگهري شولى تشته كى
 نه يى دروسته و ب چ شيو دروست نابيت ئەگه ر شول يى
 چه وايت نه عوزره بو روژيگرتنى، چونكى روژيگرتن
 گرنكتره ژ شولى، و مروڤ د شيت شولى خو بهيلىت و
 شهقى بكهت .

(۱) [فتاوى نور على الدرب (ابن عثيمين) : ۱۶/۱۵۸]

(۱) [مجموع فتاوى ورسائل ابن عثيمين : ۲۰/۲۴۲]

گهلهک کهس هه‌بوینه کولان و چاندن و کیلان دکرن و دگهل هندى روژيىن خو ژى دگرتن پیدقییه مروف بهین فره‌بیت، بتنى بو کهسى نساخ و مسافر هه‌یه روژیا خو بخوت .

نابیت ب هیجه‌تا خواندنى یان ئەزموونا...هتد روژى بهیته خوارن چونكى حه‌رامه ، گونه‌هه‌کا مه‌زنه .

ئەوین دبهین فره‌ نه‌بن پیدقییه خو بهین فره‌ بکه‌ن، پیغه‌مبه‌ر ﷺ ئاف لسه‌رى خو دکر ژبه‌ر کو گه‌له‌ک گه‌رم بوو و یى ب روژى بوو و هه‌ریی به‌رده‌وام بوو لسه‌ر روژیا خو و روژیا خو نه‌ دخوار .

(ناظر)

ئو تشتین دبنه ئه گهر روژی بکه فیت چنه ؟

لده سٲیکئی دی بنیاته کی دینه دیار کرن کا روژی ب چ دکه فیت، بنیات ژی ئو ههروه کی ابن تیمیه رحمة تا خودی لی بیت دیژیت : بنیات ئو هه و تشتی روژی پی دکه فیت ئو هه کو تشته کی به لگه پی هه بیت ژ قورئانی یان فہرمودی یان تشته ک درامانا وان دا هات بیت ئه گهر خو به لگه پی نه بیت ژی بونموونه خودایی مه زن دیژیت :

﴿ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ

الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ﴾ [البقرة : ۱۸۷]

ئانکو : وهوین بخون و قه خون حه تا گه شاتیا سپیدی ژ ره شاتیا شہ فی ئاشکھرا دبت، دهمی ئه لندا دورست دئیت، پاشی هوین خو ژ وان تشتان یین روژی پی دکه فت بدہ نہ پاش، و حه تا روژ ئا فا دبت وشہ ف دئیت هوین روژی پی تمام بکن .

ل في ئايهتي بومه ديار دبیت کو روژی ب خوارن و
 قه خوارنی دکه قیت، ابن تیمیه خودی دلقانی پی بهت
 دبیزیت : ههروهسا هه ر تشته کی جهی خوارن و قه
 خوارنی بگریت، بو نمونه ئه و تشتین جهی خوارنی
 بگریت یین سه رده مانه وه کی "ده رزیکین سیلانی، یان ئه و
 ده رمانین هیزی دهنه مروقی ئه قه پیقهرن لسهر خوارنی،
 ههروهسا فرموده یا هه ی کو ئه و که سی حیجامی چیکه ت
 روژییا وی دکه قیت ئه م دشین فی چهندی بهراورد بکه یین
 لسهر کو که سه ک ته بهر وعا خوینی بکه ت ئانکو خوینی
 بدهت روژییا وی دی که قیت .

بهلی ئه گهر تشته ک درامانا خوارن و قه خوارنی دا نه بیت
 ئانکو جهی وان نه گریت روژی پی نا که قیت بو نمونه
 وه کی ئه و شله یین ده فی مروقی دا "تفی" یان
 توزی ... هتد .

ژوان تشتین روژی پی دکہ قیت ئەقەنە :

(۱) ئافرەتە کا ب روژی بیت ئەگەر کہ تە دزقروکا خوین دیتنی دا یان هاتنا خوارا خوینا زاروک بونی ئەقە دی بیتە ئەگەر روژییا وی بکە قیت، چونکی یا هاتی دھەردوو سەحیحان دا پیغەمبەری خودی ﷺ دیبژیت :

(أَلَيْسَ إِذَا حَاضَتْ لَمْ تُصَلِّ وَلَمْ تَصُمْ) (۱۵)

هەر وەسا ب ئیک دەنگیا زانایان (اجماع) خوینا زاروک بونی (چلکین ئافرەتی) ژى دەیتە پیقەرکرن کو وەکی زقروکا خوین دیتنی یە .

(۲) مورتہد ، ئانکو کہسہک ژ دینی خو بدہر کہفیت و سہردا بچیت، ژبہر گوتنا خودی دہمی دبیتیت :

﴿ لَنْ أَشْرَكَتَ لِيَحْبِطَنَّ عَمَلُكَ ﴾ [الزمر : ۶۵]

ئانکو : ئہ گہر تو شریکہ کی بو خودی بدانی کاری تہ دی پویچ بت .

ہہروہسا ئہ گہر کہسہک ب روژی بو و کوفریہک کر ل وی دہمی دی روژییا وی کہفیت و پیدقیہ قہزاکہت ئہ گہر زفری دئیسلامی دا قہ .

(۳) ئەگەر کەسەک یی رژد بو کو روژیا خو بخوت ئانکو ئنیه تا وی ئەو بیت روژیا خو بیخیت و یی رژد بیت لسەر فی چەندی، چونکی هندیکه روژییه ب ئنیهت گرتنی یه

ئەقجا ئەگەر کەسەک د ئنیه تا خو دا یی رژد بیت و بیژیت دی روژیا خو خوم

ل وی دەمی دی روژیا وی کەفیت ئەگەر خو چ نه خوار بیت و چ نه فه خوار بیت،

و بنیات لسەر فی چەندی ئەوه هەر کەسەکی ئنیه تا خو ئینا کو یی بی روژی بیت ل وی دەمی ئەو دی بی روژی بیت.

(۴) ئەگەر كەسەك ژقهستا "عهمدەن" دلئ خو راکەت ل
وی دەمی دئ روژیا وی كهفیت، ژبه ر فهرمودا ئەبو
هورهیره ی رازی بونا خودئ لی بیت گوت : پیغه مبهری
گوت : والله یسأ
عنی ائ

(من ذرعه القیء فلیس علیه قضاء ، ومن استقاء
عمداً فلیقض) (۱۶)

ئانکو : هەر كەسەكئ بی دەستئ وی دلئ وی رابول وی
دەمی روژیا وی یا دروسته و قهزا ناکەت و دئ روژیا
خو تمام كەت، بهلئ هەر كەسەكئ دلئ خو راکر عهمدەن
ل وی دەمی لسه ر وی كەسی پیدقیه روژیا خو
قهزاكەت.

(۱۶) [حدیث صحیح عن ابی هریره فی سنن الترمذی برقم ۷۲۰،

وفی سنن ابن ماجه برقم ۱۶۷۶، وفی مسند احمد برقم ۱۰۴۶۳]

(۵) حیجامه، ئانکو خوین بهردانا پشتی ئەڤه ژى دبیتە ئەگەرى کەفتنا روژی ئەڤجا چ ئەوی خوین ژ پشتا وی دهیتە کیشان یان ئەوی خوینی ژ پشتا وی بکیشیت ل وی دەمی روژیا هەردووکا دکەڤیت، ژبەر گوتنا پیغمبەری ﷺ دەمی گوتی :

(أَفْطَرَ الْحَاجِمُ وَالْمَحْجُومُ) (۱۷)

و لسەر قی چەندی خیلافا هەى: بەس دمەزەهەبى حەنبەلیا دا روژی ب حیجامى دکەڤیت، بەلى جمهورى زانایا "مەزەهەبى حەنەفى و مالکى و شافعى" دبیژن روژی نا کەڤیت بەلگى وان ئەو ئەو هاتى د سەحیحا بوخارى دا ژ ابن عباسى رازى بونا خودى لى بیت گوتى : پیغمبەرى ﷺ حیجامه چیکر و ئەو دبن ئیحراما ڤه بو،

ههروهسا هه ر دوئ فهرمودئ دا گوتئ : و حيجامه چيكر
 و ئه و يئ ب روژئ، و دبيژن: كو ئه ف فهرموده. (أَفْطَرَ
 الْحَاجِمُ وَالْمَحْجُومُ) يا نه سخ بوي (ئانكو حوكمئ وئ
 نهمايه) ژبه ر هندي پيغه مبهري ﷺ حيجامه يا چيكرئ و
 ئه و يئ ب روژئ .

بهلي يا دروست و قهولي راجح ئه وه :

كو حيجامه روژئئ دبيخت، ههروه كي ابن القيم رحمه الله
 گوتئ : روژئ پئ دكه قيت چونكي ئه و فهرمودا گوتئ كو
 پيغه مبهري ﷺ حيجامه چيكر و ئه و يئ ب روژئ، دبئت
 پيغه مبهري ﷺ دسه فهرئ دا وه كر بيت و دسه فهرئ دا
 پيغه مبهري ﷺ روژئئا خو دخوار، يان دبئت پيغه مبهري
 ﷺ وه كر بيت ژئه گهرئ نساخيئ، يان دبئت روژئئا
 سوننه ت بو و گه له ك ئه گهرئئ دي يئن هه ين،

ژبه رهندي ټه څه نابيته به لگه و بهيز ناکه ښت لسهر فهرمودا
 ټيکي چونکي فهرمودا ټيکي ده مي گوتي :
 (أَفْطَرَ الْحَاجِمِ وَالْمَحْجُومِ)

ټانکو : ټه وي حيجامي دکهت و ټه وي بو چيکهت روژيا
 وان يا که ټيه ټه څ فهرموده يا صحيحه ويا ټاشکه رايه
 دبه لگه ي دا .

ومه دا ديار کرن هر تشته کي رامانا وي تشتي ژي بدهت
 ټه وي روژي پي دکه ښت ټه وژي دي هر وه کي وي هيته
 هه ژمارتن نه ټيلا به لگه پي هه بيت، بونمونه چيکرنا حيجامي
 و دانا خويني وه کي خو به خش ټه څه ټيک پي څهر دهينه
 هه ژمارتن، ټانکو ټه و که سي خويني به خش "ته به رع" ژي
 دکهت روژيا وي ژي که ټيه هر وه کي وي که سي يه پي
 حيجامي چيدکهت، و ټه گهر که سه ک پيدفي خويني بو و
 روژي گري خون دايي ل دويف قهولي راجح ل وي ده مي
 ټه و که سه پي گونه هکار نينه چونکي وه ک هاريکاري خون
 دا نه خوشه کي به لي پيدفيه وي روژي قه زابکهت .

بهلی ئه گهر خوینه کا کیم ژله شی وی بهیته کیشان بونمونه
 وه کی : کیشانا خوینه کا کیم ژبو فهحسا یان خوین ژدفا
 وی بهیت ئه فه نایته ئه گهری که تنا روژیی .

پرسیار : حیکمهت ژوی چهندی چیه کو روژیا ههردو
 کهسا دکه قیت ئه وی خوینی ژ پشتا خو بهردهت بو
 حیجامی و ئه وی بو چیدکهت و خوینی ژی دکیشیت ؟

به رسف : ئه وی خوین ژ پشتا وی دهیته کیشان روژیا وی
 دکه قیت چونکی دی لاواز بیت و بی هیز بیت، بهلی ئه وی
 بو چیدکهت ابن تهیمییه رازی بونا خودی لی بیت
 دیژیت: هندیکه دبهری دا بو بریکه کا دی خوین دکیشان
 ژپشتی

بونموونه : دا پفکەتی یان ل شوینا گلاسین حیجامی دا دهشی خو بکارئینیت "میژیت" و ئەفه دا بیتە ئەگەر پیچەک خوین چوبا دهشی دا و دبیت گەهشتبا گەوریا وی و هەسن پی نە کربا و روژیا وی کەت با ژبەرەندی پیغەمبەری ﷺ گوتی : (**أَفْطَرَ الْحَاجِمُ وَالْمَحْجُومُ**)

بەلی دنوکه دا چیکرنا حیجامی یا جیوازه گلاسین حیجامی دەینه بکارئینان و ئەوی خوینی دکیشت یی پاراستیه و روژیا وی ناکەفیت، بەلی دی روژیا وی کەفیت ئەوی خوین ژپشتا خو بەردای .

بەلی دگەل فی چەندی هەمی ژی ئەم دی بیژینه وی کەسی خوینی دکیشت و حیجامی چیدکەت ل دەمی روژیگرتنی تاییهت هەیفارەمەزانی خو ژفی چەندی دویربکە و بلا روژیا چ کەسا بەدەستی تە نە کەفیت، یا دروست ژ خیلانی دەرکەفیت بلا بشەفی پستی فتاری حیجامی چیکەت .

(۶) بدهست ئینانا خوارا ئاڤا شه هوه تی "المنی" که سه کی کریارا نهینی "دهستپه ری" بکهت و ئاڤا خو بینته خوار ل وی ده می دی روژیا وی که قیت، یان ئه گهر "دهستپه ری" ژی نه کهت به لی به رده وام سه حکه ته تشته کی کو یی حلال نه بیت بو وی بونمونه سه حکه ته ئافره ته کا حلال نه بیت بو وی بیته ئه گهری په یدا بونا شه هوه تی و هاتنا خوارا ئاڤی ل وی ده می ژی روژیا وی یا که تییه، به لی ئه گهر که سه کی هزر کر و ئاڤا وی هاته خوار ل وی ده می روژیا وی ناکه قیت، ژبه ر گوتنا پیغه مبه ری ﷺ ده می گوتی :

(إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ لِي عَنْ أُمَّتِي الْخَطَأَ وَالنُّسْيَانَ وَمَا اسْتَكْرَهُوا عَلَيْهِ) (۱۸)

ئانکو : خودی ته عالا ئوممه تا من یا عه فی کری هه ر تشته کی بهیته سه ر هزرا وان هندی ئه و کاری پی نه کهن و پی نه ئاخفن .

ههروهسا ئه گهر ئيكي نقتي بجهنابهت كهت ل وي ده مي
 روژيا وي ناكه قيت، چونكي ئه ف چهنده نه بكايفا وي بو
 و نه بدهستي وي بو و ئه فه لدويش ئيك دهنگيا زانايانه كو
 روژيا وي كه سي ناكه قين ئه وي نقتي و بجهنابهت
 بكه قيت .

(٤) هاتنا خوارا ئاڤا "المذي" نا بيته ئه گهرئ كهفتنا روژيي .

المذي : ئه و ئاڤه لده مي هزرا كه سه كي بچيته سه ر جوتبونئ
 "جيماعئ" ئاڤه كا سڤك ده يته خوار و ل وي ده مي نابيته
 ئه گهرئ كهفتنا روژيي، بتني دي وي جهي لاو پاڤر كهت .

ههروهسا روژي ب "تفي و به لغه مي ناكه قيت"، و ئه گهر
 پيدفي كر بو تام كرنا خوارني پيچه كي بگه هينيه سه ري
 ئه زماني خو و نه هيليت بگه هيهته گه وريئ ل وي ده مي روژي
 ناكه قيت ئه فه زي بوان كه سي پيدفي دبن تام كه نه
 خوارني .

هندهک بابہ تین ہہ فچہ رخ بو روژیگری :

(۱) بکارئینانا بہ خاخا رہ بویئ لدویف قہ ولی راجح روژی پی ناکہ فیت .

(۲) بکارئینانا لسقین نیکوتینی کو ہندہک دکہ نہ دبن پیستی قہ دا کو بشین جگارا ہیدی ہیدی بہیلن روژی بقی چہندی ژی ناکہ فیت چونکی نہ بہ لگہ پی ہہ یہ و نہ درامانا ٹیک ژبہ لگان دایہ .

(۳) شیشتنا کلیان روژی دئیخت چونکی دبیتہ ئہ گہری گهورینا خوینی و ہہروہسا داخل کرنا چہندین مادان بو بوناف لہشی نہ خوشی ژبو ہندی دا بہیز کہ فیت و ئہ قہ دبیتہ ئہ گہری کہفتنا روژیئ . ئہم دی بیژینہ فان جورہ نہ خوشا خودایی مہزن سلامہ تیی بو ہہوہ فریکت، ئہ گہر ہوین چیبون دی روژین خو قہزاکہن ئہ گہر ہوین چینہبون ہوین قہزا ناکہن بہ لکو لپیش ہہر روژیہ کی قہ دی خوارنی دہنہ ہہ ژارہ کی .

(۴) بکارئینانا وان ئامیرین بھینا خوش بہ لاف دکہت "بخور" نا بیتہ ئہ گہری کہفتنا روژیی چونکی جھی خوارن و قہ خوارنی ناگریت و نہ درامانا وان دایہ، بہلی ہندہک زانا دیژن: مہ کروہہ مروف ژقہستا بخوری بکاربینیت و بہلکیشیت، بہلی روژی پی نا کہفیت .

(۵) ئہری روژی ب جگاری دکہفیت ؟

بہرسف : بہلی روژی بجگاری دکہفیت

باشہ جوداہی چیہہ ناقبہرا بخوری و جگاری ؟

ہندیکہ جگاریہ دیکیل بتنی نینہ بہلکو ہندہک ماددہ یین دناف دا وہ کی نیکوتینی و قہ تران ... ہتد

بہلی ہندیکہ بخورہ بتنی دیکیلہ و چ تشتین دی دگہل نینہ ژبہر ہندی روژی پی ناکہفیت .

(۶) ٹہری روژی ب دہرزیکا "شرہنقا" دکہفیت ؟

بہرسف : ٹہ گہر ٹہو شرہنقہ مادین بہیز کرنی تیدا بن وہ کی سیلان کو جھی خوارنی وقہ خوارنی دگریت ل وی دہمی دی روژی کہفیت، بہلی ٹہ گہر یین بہ لاعیما بن یان یین پھرسیقی بن ل وی دہمی روژی پی ناکہفیت .

(۷) چیکرنا (ناظوری) ٹہری روژی پی دکہفیت ؟

بہرسف : ٹہ گہر چ مادا دگہل ناظوری داخل نہ کہن روژی ناکہفین، بہلی پا ٹامیری ناظوری ہندہک جارا پی رھقہ دا کو بساناہیتر گہوری دا بچیتہ خوار و بگہہیتہ مہ عیدہی ٹافی دگہل بکار دینن یان ژی ہندہک ماددا، دانہ بیتہ ٹہ گہری برینداربونا گہوری، وٹھقہ دی بیتہ ٹہ گہری کہفتنا روژی، چونکی نہ بہس ناظورہ بہ لکو ہندہک ماددین دی دگہل دھینہ بکارینان وہ کی ٹافی وھندہک ماددین دی .

(٨) بكارئينانا فرچي داناو مهعجيني روڙي پي
دكهڻيت ؟

به رسف : روڙي پي نا كهڻيت ٺه گهر ڙ گه وري نه بوريت،
به لي يا باشر مروف بكارنه ٺينيت هه تا پشتي فتاري .

(٩) هه لڪيشانا دداني دبته ٺه گهري كهفتنا روڙي ؟

به رسف : هه لڪيشانا دداني نابته ٺه گهري كهفتنا روڙي
به لي پيدڦيه ٺه و تشتي دكهڻيته دهڻي مروف دا وهكي
"خويني" مروف پاڦيته ڙدهرفه و نه داعيريت .

(١٠) بڪارئينانا سيواڪي دبته نه گهري ڪهفتنا روڙي؟

به رسف : بڪارئينانا سيواڪي نابته نه گهري ڪهفتنا روڙي بهلي ب وي مهرجي سيواڪي عادي بيت بهلي نه گهر سيواڪي معهه ڪري بيت نانڪو هندهڪ تام تيدا هه بن ل وي ده مي نه گهر بڪارئينا نابته وي نافي بداعيريت پيدفيه پاڙيت زده رقه چونڪي وهڪي فرجهي و مهعجيني لي دهيت .

(١١) پرسيار : قه ترا گوهي روڙي پي دکه قيت ؟

به رسف : نه خير روڙي پي ناکه قيت .

(١٢) پرسيار : قه ترا چاڻي روڙي پي دکه ڦيت ؟

به رسڦ : نه خير روڙي پي نا که ڦيت .

(١٣) پرسيار : قه ترا دفني روڙي پي دکه ڦيت ؟

به رسڦ : نه گهر بگه هيته گه وريي به لي روڙي دي
 که ڦيت چونکي هندیکه بوريا دفني يه دگه هيته گه وريي
 و ريکه که بو داخل بونا خوارني ٿانکو نه و که سي نه شين
 بدهڻي خوارني بخوت ب ريکا دفني دهني، ژبه رهندي
 زانا ديڙن : نه گهر گه هشته گه وريي يان مه عيده ي روڙي
 پي دکه ڦيت .

(نافر)

ئەو كەسى جوتبونى (جىماع) دى دگەل ھەقزىنا خو
بكەت دروژىن رەمەزانى دا

مە نافرەكا تايبەت بو قى بابەتى دانا ژبەر گرنگيا وى

ھەر كەسەكى سپىدەھيا رەمەزانى بچىتە نھىنا ھەقزىنا خو
ل وى دەمى ئەو كەتە دگۈنەھەكى دا ژ گۈنەھىن مەزن
بەلى ھندەك تىشت لسەر وى دى پىدقى بن ئانكو
واجب بن لسەر وى ئەو ژى ئەقەنە :

(١) كفارة : پىدقىيە كەفارەتا گۈنەھا خو بدەت كو
كەفارەتا وى يا مەزنە ھەتا خودى ل گۈنەھا وى بورىت
پىدقى يە لسەر وى ئەو وى كەفارەتى بدەت .

(٢) القضاء : پىدقىيە وى روژىي قەزاكەت .

(۳) لدهمی روژیا خو دئیخیت ژئه گهری کریارا جوتبونئی
 ههر ژوی دهمی پیدقی یه چ نه خوت و چ نه قه خوت
 وی روژی همیی هه تا بانگی مه غره ب بانگ بدهت .

**پرسیار : ئه ری زه لام بتنی دکه فیه لبن فی سزای یان
 ئافرهت ژی ؟**

به رسف : ئه گهر ئه ف چهنده بدلی ئافرهتی ژی بیت ئه و
 ژی دکه فیه لبن فی چهندی، به لی ئه گهر زوری ل ئافرهتی
 هات بیه کرن ل وی دهمی که فارهت لسهر ئافرهتی نینه
 بهس لسهر زه لامی یه، به لی بارا پتر بو ههر دووکا
 دکه فیه چونکی ئافرهت ژی گه له ک دکه فیه فی خه له تی
 و بدلی ههر دوکایه ژبه ر هندی پیدقی یه ههر دوو وی
 روژی قه زاکن و که فارهتی بدن چونکی ههر دوو
 دگونه هکارن ب گونه هه کا مه زن، پیدقی یه هه فژین
 هشیاری فی چهندی بن چونکی گونه هه کا مه زنه گه له ک .

پرسیار : نهری که فارهت چیه ؟

به رسف : خودایی مه زن که فاره ته کا مه زن یا دانای ژبو وی که سی بچیه نئینا هه ژرینا خو ل سپیده هییا ره مه زانی، نه گهری فی چندی ژی نه وه هه یقا ره مه زانی هه یقه کا پیروزه و بقه در وبه ایه و خودان حورمه ته، داکو که س نه فی حورمه تی نه شکینیت هه رکه سه کی بچیه نئینا هه ژرینا خو ل سپیده هیین ره مه زانی ل وی ده می نه وی که سی حورمه تا فی هه یقی شکاند، ژبه ر هندی دی که قیته گونه ها کا مه زن و دی که فاره ته کا مه زن ده ت هه تا کو ژفی گونه هی بدهر که قیت .

پرسیار : بنیات دقئ که فاره تی دا ئانکو که فاره ت ژ کیفه هاتییه و به لگه لسهر چیه ؟

به رسف : ئەبو هورهیره رازی بوونا خودی لی بیت
 قه دگوهیزیت و دیبیزیت : جاره کی ئەم روینشتی بوین
 لدهف پیغمبهری ﷺ ل دهمه کی زه لامه کی ئەعرابی هات
 و گوت : ئەی پیغمبهری خودی ئەز چومه هیلاکی ئەز
 که تمه دگونه هه کا مهزن دا، پیغمبهری ﷺ گوتی
 ته خیره؟ ئەوی گوتی : ئەز چومه نئینا هه فژینا خو و ئەز
 یی ب روژی، پیغمبهری ﷺ گوتی : ئەری ته عه بدهک
 هه یه تو ئازابکهی ؟ وی گوت : نه خیر پیغمبهری ﷺ
 گوتی : ئەری پا تو دشیی دوو هه یقا لسهر ئیک ب روژی
 بی ؟ وی گوت نه خیر، پیغمبهری ﷺ گوتی : ئەری تو
 دشیی خوارنی بدهیه شیست فه قیران و وان تیرکهی ؟ وی
 گوت : نه خیر، بو ماوه یه کی پیغمبهر ﷺ بیدهنگ بوو ل
 ناف بیهنه کی هندهک قه سپ بو پیغمبهری ﷺ هاتن ،

پيغمبهري ﷺ گوت : كا ئهوي پرسيار كرين ؟ ئهوي
 كهسي گوت : ئەزم ئەي پيغمبهري خودي، پيغمبهري
 ﷺ گوتي هه ره فان قهسپا ببه ئهوين هاتين بصهدهقه هه ره
 و بکه سهدهقه دايتته كهفاره تا وي چهندا ته كرى، وي
 زهلامى ئه عرابى گوتى : ئەي پيغمبهري خودي والله كهس
 ژمن هه ژارتر نينه نايهرا فان هاردوو چياين مه ككه هي،
 پيغمبهري ﷺ كره كهنى هه تا ددانيت وي بين پاشيى
 دهركه تين و گوته وي زهلامى دي هه ره بده مالا خو و
 هوين بخون (١)

گوتنا قى كهسي ئه عرابى ل ده مي گوتى "ئه ز چومه
 هيلاكى" به لگه يه ل سه رهندي كو وي ئه عرابى هه ستيكر
 گونه هه كا مه زن كر ژبه ر هندي بترس هاته دهف پيغمبهري
 ﷺ، به لي سبحان الله پشتي ژدهف پيغمبهري ﷺ زفري
 خوارن ژى دگهل بو و كه يفا وي هات بو، ئەف چهنده
 دلوقانيا پيغمبهري ﷺ و حيكمه تا وي بومه دياردكهت .

(١) [أخرجه البخاري ٣٢/٣ (١٩٣٦) ، ومسلم ١٣٨/٣ (٢٦٥١)]

ژبه رښې چهندي دهمي ټه و زه لامي ټه عرابي زفريه دهف
 هه قالين خو گوت : هه وه گه له ک ل سه رمن گران و
 بهرته نگ کر به لي پيغه مبهري خودي ﷺ گه له ک لسه رمن
 سفک کر و بهر فره هکر .

ټه ټه وي چهندي دگه هينيت کو ژ ريک و سوننه تا
 پيغه مبهري بو ﷺ کو جياوازي دکر دناقبه را وي که سي
 گونه ه کر با و په شيمان با و هات با دهف پيغه مبهري ﷺ
 په شيماني، و ناقبه را وي که سي گونه ه کر با و په شيمان
 نه با، و هر که سه کي گونه ه کر با و په شيمان با
 پيغه مبهري ﷺ پاشقه نه دبر به لکو ته شجيعا وي دکر ل سه ر
 ته وبي ،

به لي ټه و که سي گونه ه کر با و ته و به نه کر با وه کي وي
 که سي نه دبو ټه وي په شيمان با ژبه ر وي گونه ها کري و
 ته و به کر با .

ههروهسا پيغه مبهري ﷺ ئه مري وي كر كو كه فاره تي
 بدهت به لي ئه مري هه قزينا وي بدانا كه فاره تي نه كر، يا
 هاتييه گوتن چونكي پيغه مبهري ﷺ نه زاني كا ب زوري
 چوييه نقيانا هه قزينا خو يان ب رازي بوونا هه قزينا وي
 زي بو .

ژبه رهندي يا دروست ل دويف گوتنا جمهوري زانايان
 ئه ف كه فاره ته بو هه ردوو كايه ئه گهر ب رازي بوونا
 ئا فره تي بيت چونكي ئه حكامين شه رعي بو ئا فره تي و
 زه لامي وه كي ئيكن ئيلا ئه و نه بيت يا كو به لگه يه ك هات
 بيت تايهت بو ئا فره تي .

ژقي فه رمودي بو مه ديار دبیت كو ئه و كه سي
 بچيته نقيانا هه قزينا خو ل سپيده هيا ره مه زاني
 كه فاره تا وي ئه قه يه :

(۱) نازا کرنا عہدہ کی، ئە گەر عہد نہ بو دی چیتہ قوناغا دوی .

(۲) دی دوو ہہ یقا سہر ئیک ب روژی بیت، ئە گەر نہ شیا دوو ہہ یقا ل سہر ئیک ب روژی بیت ژبەر نہ ساخیہ کی کو نوژداری گوت بیتی تو نہ شی روژیا بگری ل وی دەمی دی چیتہ قوناغا سی .

(۳) دی خوارنی دەتہ شیسیت کہ سین ہہ ژار

تیبینی : پیدھیہ ہەر دوہ یقا سہر ئیک ب روژی بیت و نابیت ناڤبری بیخیتہ ناڤ دا،

بونموونہ ۵۸ روژی گرتن و دو یقدا ئیک روژی خوار ل وی دەمی پیدھی یہ بزفریتہ دەستیکی قہ ژبلی کو بکہ فیتہ دروژا جہ ژنی دا یان ئافرہت بکہ فیتہ زڤروکا خوین دیتنی دال وی دەمی چینہ .

تېبيني : گه له ك كه سين ههين ده مي دچنه دهف مه لايه كي يان موفتیه كي يان ماموستايه كي ئايني دي بيژني ته م نه شين دوو هه يقا ل سهر ئيك ب روژي بين، ته فه نه هيجه ته چونكي ته و كه سه دشيت ب روژي بيت به لي ل سهر وي يا بزه حمه ته ل وي ده مي دي پرسيار ژي هيتته كرن ئه ري ته و كه سه دشيت ره مه زاني ب روژي بيت يان نه ؟

ته گهر گوت به لي ته ز دشيم ل وي ده مي ته و دشيت دوو هه يقا ژي سهر ئيك ب روژي بيت ته گهر گوت ل سهر من گرانه ل وي ده مي دي بيژينه وي كه سي ماني گونه هاته ژي يا گرانه و مه زنه ژبه رهندي ناييت روژين دوو هه يقا نه گريت و بچيت ب جوره كي دي كه فاره تي بدهت ئيلا بو كه سين دانعه مر يان ته وين نه خوشيه كا به رده وام ههين، به لي ته وي بشيت ره مه زاني ب روژي بيت دي شيت دوو هه يقان ل سهر ئيك گريت ژبه رهندي ناييت خوارني بدهت .

بهلي ته گهر عهد نه بو نازاد كهت چونكي نو كه عهد نينن،
 تهو دي ب روژي بيت دوو هه يفا لسهر ئيك و دي
 تهوبه كهت نايت هه مان تشت دوباره بكهت .

پرسيار : تهري كهنگي دروسته زه لام بچيته نينا
 هه ژينا خو دره مه زاني دا ؟

به رسف : بشه ف هه تا بهري بانگي سپيدي بچيته نينا
 هه ژينا خو ژبه ر گوتنا خودي ده مي ديژيت :

﴿ أَحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفْتُ إِلَىٰ نِسَائِكُمْ ﴾ [البقرة : ١٨٧]

ئانكو : خودي بو هه وه دورستكريه كو هوين ل شه فين
 ره مه زاني بچنه نينا خو.

(نافر)

هه ركه سه كى ره مه زان ژى چوو يان ژى روژين خو
خوارن ژبه ر عوزره كى، ل وى ده مى كا چه ند خوارينه
پيدفى يه هند روژيا قه زاكه ت، ژبه ر گوتنا خودى ده مى
ديژيت :

﴿ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ
أُخْرٍ ﴾ [البقرة : ١٨٤]

ٲانكو : هه چيى ژ هه وه يى نه خوش بت وروژى بو وى يا
ب زه حمه ت بت، يان ريٲنگ بت، بو وى هه يه ٲهو
روژيى نه گرت، وبلا ٲهو هنده ك روژين دى، هندي وان
يى وى خوارين، پيشقه بگرت .

ژسونہ تی یہ مروف پشتی رہمہ زانی ٹیکسہر ئەو روژین خوارین قہزابکہت، دروستہ مروف گیروکہت بہلی ژ سونہ تی یہ مروف پشتی رہمہ زانی ٹیکسہر قہزاکہت، ٹیلا دحالہ تہ کی دا واجبہ مروف زیکا قہزاکہت ئەو ژی ئە گہر بو ہہ یقا شہ عبانی و گہلہ ک روژ ژہہ یقی نہ مابن ل وی دەمی پیدقیہ زیکا قہزاکہت بہری رہمہ زان بسہردا بہیت فہ .

ہہروہ سا ژ سونہ تی یہ ئەف قہزاکرنہ لدویف ٹیک بن، ٹانکو ئەو روژین خوارین لدہمی قہزا دکہت ل دویف ٹیک بگریت، وہ کی "ابن قدامہ" خودی دلوقانی پی بہت دیژیت : (ئەز نزانم کو خیلافا یا ہہی ل ناقبہرا ئەہلی زانیی کو سونہت بیت لدویف ٹیک قہزاکرنا روژین رہمہ زانی) (۲)

حوکمی روژی گرتنا شه شکیں شه والی بهری قه زاکرنا روژیئن ره مه زانی .

بونموونه : کهسه کی چار روژی خوارن ژئه گهری
سه فهره کی یان نه خوشیه کی و دو یفدا فییا شه شکیں
شه والی بگریت، ئه ری ئه ف کهسه لده سته پیکی کیژ روژیان
بگریت باشتره ئه ری لده سته پیکی شه شکا بگریت یان ئه و
روژیئت خوارین قه زاکهت ؟

ئه قه بابته کی خیلافی یه، مه زهه بی حنه بلی یان دبیریت :
چینابیت پیدقی یه لده سته پیکی یین خو ئه وین خوارین ل
ره مه زانی قه زابکهت لدویف دا شه شکا بگریت چونکی
واجب بهری سوننه تی یه،

به لی لدویف قه ولی جمهوری زانایان دروسته مروف
روژیئن سوننهت بهری یین واجب بگریت ئه گهر هیشتا
دهمی وی مابیت .

بونموونه : کهسه کی روژیٔت رهمه زانی هندهک بیت
خوارین وپشتی هینگی شهوال هات و وی کهسی قیا
شہشکا بگریٔت ئه ری ئه گهر شهشک گرتن دی خیرا
شہشکا گه هیتی یان نه ؟

ئه گهر فی کهسی شهشک گرتن روژیٔن وی دروستن
لدویف گوتنا جمهوری زانایان بهلی نا گه هیتہ خیرا
شہشکا .

پیغه مبهری ﷺ گوتیہ : (مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِنًا
مِنْ شَوَالٍ كَانَ كَصِيَامِ الدَّهْرِ) (۱۹)

ئانکو : ههر کهسه کی رهمه زانی ههمیی ب روژی بیت و
دویفدا شهشکین شهوالی ژی بگریٔت ههروه کی سالی
ههمیی ب روژی بوی .

بهلی ئه و كهسى روژيین ره مه زانی لسه ر مابن و قهزا نه كر
بن ئه و نا گه هيته قى خيى، ئه قه ژى بوچوونا "ابن بازى
و محمد بن صالح العثيمين" رحمهم الله تعالى .

ههروه سا هه ر كه سه كى بقت بگه هيته وي خيرا ئه وا دقئ
فه رمودئ دا هاتى لسه ر وي پئدقئ يه ئه و له زئ بكه ت
دقه زا كرنا روژيین خو يين فه رز دا به رى هاتنا شه شك
داكو خيرا شه شك بگه هيتئ،

بهلى ئه گه ر كه سه كى شه شك گرتن به رى قه زا كرنا روژيین
خو ل وي ده مى دئ خيرا روژيین عادئ گه هيتئ، بهلى
هه تا بگه هيته خيرا شه شك ئه وا دقئ فه رمودئ دا هاتئ

(مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِنًا مِنْ شَوَّالٍ كَانَ كَصِيَامِ
الدَّهْرِ)

ئانكو : هه ر كه سه كى ره مه زانی هه ميى ب روژى بيت و
دويقدا شه شكين شه والى ژى بگريت ههروه كى سالى
هه ميى ب روژى بوئ .

پيدفي يه لدهسٽيڪي روڙين خو ڀين قهزا بگريت دا بگههيه وي خيري و بگههيه لبن حوڪمي في فهرمودي، بارا پتر نههه بو وان نافرته تا دهيت نهوين هندهڪ روڙين رهمهزاني لسهر وان ههين ڙ نههري زفروڪا خون ديتني يٽ خوارين و وي دفيٽ شهشڪا بگريت ودي بو وي بزهحمهت كهفن،

بونموونه : نافرتههڪي ڙبه زفروڪا خون ديتني شهش روڙيٽ رهمهزاني يٽ خوارين و دويقدا شهوال هات نهوي نافرتهي دفيٽ شهشڪين شهوالي بگريت و پاشي بدلي خو يٽ قهزا بگريت چونڪي دي بيڙيت لسهر من دڙواره نهز دوازده روڙا ب روڙي بم ڪو شهش روڙين قهزا و شهشڪين شهوالي،

ل وي دهمي دي بيڙينه في نافرتهي ههتا تو بگههيه خيرا شهشڪا و بگههيه لبن حوڪمي في فهرمودي پيدفي يه لدهسٽيڪي تو روڙين رهمهزاني نهوين ته خوارين قهزابكهي ل دويق دا شهشڪا بگري .

تیبینی : هه ركه سه كی ئیه تا روژیا خو یا واجب ئینا یان دی روژیین قهزا گريت و پاشی ئیه تا خو گوهارت و روژیا خو كره سوننهت ل وی ده می ئەف چهنده یا دروسته، بهلی چینابیت كو كه سهك یی ب روژی بیت ب روژیا فهرز یان یا قهزا کرنی بیت و وی روژیی قهتعه كهت چونکی یا واجبه ئیلا بكهته یا سوننهت .

خیرا گرتنا روژیین سوننهت :

هندیکه روژی گرتنه ئەفجا چ روژی گرتنا سوننهت بیت یان یا واجب بیت ژمه زنتین کارین خیری نه ههروه کی هاتییه فه گوهاستن دفرمودا بوخاری و موسلمی دا ژ ئەبو هورهیره ی رازی بونا خودی لی بیت گوت خودی دبیژیت:

(كُلُّ عَمَلٍ ابْنِ آدَمَ يُضَاعَفُ ؛ الْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا ، إِلَى سَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : إِلَّا الصَّوْمَ ؛ فَإِنَّهُ لِي ، وَأَنَا أَجْزِي بِهِ) (٢٠)

ئانكو : هەر كار و كرىاره كا كورى ئادهمى دكهت دى بۆ
وى زىدهبىت كو هەر خىرهك ب دههايه ههتا حهفت
سهدا، دويف دا خودى گوت ئىلا روژى تى نهبىت ئه و بۆ
منه و ئەز دى خىرا وى دەم .

ئەقە بەلگە يە لسەر مەزناھىيا خىرا روژى گرتنى كو خودى
دى پاداشتى وى دەت .

ھنديكە دانا خىرى يە لدويف وى يە ئەوى خىرى دەت كو
خودى يە، و چ گومان تىدا نىنە ھنديكە خىرا خودى يە ژ
يى ھەمىيا مەزنترە .

بونموونە : ماموستايەك بىژىتە قوتابىن خو يىن سەرکەفتى
ھەر ئىك ژوہ ئەز دى باوہرنامەكى و ديارىەكى دەمى و
يىن ھەمىيا ب ئىك ئاست، ولدويفدا گوتە قوتابىيەكى تو
خو بگرە ديارىيا تە يا تايبەتە ئەرى ل وى دەمى ھزرا تە
چىيە بۆ قى چەندى؟ چ گومان تىدا نىنە كو دى ديارىيا
وى قوتابى ژ يا ھەقالىن وى ھەمىيا باشتەر و مەزنترىت
چونكى يا تايبەتە لدەف ماموستاي

ئەھا ھوسا خیر و ئەجرى روژى گرتنى يى تايبەتە و ژ ھەمى کارين دى و پەرستين دى پترە چونكى يا تايبەتە خودى پاداشتى وى يى تايبەتکرى .

ئەرى بوچى خيرا روژى ژ يا ھەمى عبادەتین دى مەزنترە ؟

بەرسف : حیکمەت ژفى خيرا مەزن ئەو ھەندیکە روژيە شینوارى دلسوزى "ئىخلاصى" بو خودى تعالى تیدا دیار دبیت، چونكى مروف دشی ل جھەكى کو کەس مروفى نەبىت ئەو روژيا خو بشکینیت يان ئافى قەخوت بەلى دگەل فى چەندى ژى روژى ھەمى خو دەھیلتە برسى و تېھنى، چونكى ھەرکەسەک دشی ھەر دەما کەس وى نەبىت روژيا خو بشکینیت بەلى ئەگەر خو ما بتنى ژى و ئەف چەندە نەکر ل وى دەمى دلسوزى و "ئىخلاصا" وى کەسى بو خودى تعالى دیار دبیت .

هندیکه روژی گرتنه ههرسی جورین بیهن فرههیی تیدا دیار دبیت ئه وژی، بیهن فرههیا لسهر په رستنا خودی تعالی و ههروهسا بیهن فرههیا لسهر نه کرنا گونه هی و ههروهسا بیهن فرههیا لسهر قه ده ریت خودی تعالی،

بهین فرههیا لسهر په رستنا خودی تعالی : ئه قه وی چه ندی بخو قه دگریت کو مروف دی یی بیهن فرهه بیت لسهر په رستنی کو وی په رستنی ئه دا بکته .

بهین فرههیا لسهر نه کرنا گونه هی : ئه قه وی چه ندی بخو قه دگریت کو ئه و مروف دی خو پاریزیت ژنه کرنا گونه هی و دی بیهن فرهه بیت .

بیہن فرہیہا لسہر قہدہریت خودی تعالیٰ : ئەقہ وی
 چہندی بخوۓ دگریت کو ئەو کہس دی یی بیہن فرہہ
 بیت لسہر قہدہریت خودی تعالیٰ ئەوا ژ ئەگەر روژیی
 دگہیتی ژ برسی و تیہنی و نہ خوشیی..ہتد .

خودایی مہزن دیبیت :

﴿ إِنَّمَا يُوفَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴾ [الزمر : ۱۰]

ئانکو : ل ئاخہرتی خیرہکا بی حسیب بو وان یین صہبری
 دکیشن دی ئیتہدان .

خیرترین روژیین سوننهت کیشکن ؟

ئەو روژی نه کو مروف روژه کی بگریت وروژه کی بخوت ئانکو هەر روژه کی نه ئیکی ب روژی بیت، "داود علیه السلام" ئەف روژییه دگرتن ههروه کی پیغمبەر ﷺ دبیژیت :

(فَصُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمًا، فَذَلِكَ صِيَامٌ دَاوُدَ عَلَيْهِ
السَّلَامُ، وَهُوَ أَفْضَلُ الصِّيَامِ) (۲۱)

ئانکو : روژه کی ب روژی به و روژه کی نه ئەفه روژیین داود علیه السلام بون و ئەفه باشتیین روژی نه .

"الايام البيض" روژين سپي گرنا فان روژيان ژي سوننه ته
 نهفه ژي ل روژين "١٣، ١٤، ١٥" ژهه يقا عهسماني بهلگه
 لسهر في چهندي نهف فهرموده يه كو هاتيه فه گوهاستن ژ
 ابو ذري رازي بونا خودي لي بيت گوت پيغه مبهري والله اعلم
 گوت :

(يا ابا ذر اذا صمت من الشهر ثلاثاً، فصم ثلاث عشرة،
 واربع عشرة، وخمس عشرة) (٢٢)

ئانكو : نه گهر تو هه يقا سپي روژان ب روژي بي تو ب
 روژي به ل سيزدي و چاردي و پازدي .

پرسیار : بوجی دبیژنی "الایام البیض" روژین سپی ؟

بہر سٹ : ژبہر روناتیا شہقا وی ئانکو شہقیت وی درونن چونکی ہیف یا تمامہ ژبہر فی چہندی دبیژنی "الایام البیض" ئانکو روژین سپی .

بہلی ژبلی ہیف "ذی الحجۃ" ہندیکہ روژا سیزدی یہ ژ "ایام التشریق" ہ ئانکو دبیتہ روژا چاری یا جہژنا حاجیا ل وی روژی روژیگرتن تیدا یا دروست نینہ، بہلی ل وی دەمی دی "۱۴، ۱۵، ۱۶" ب روژی بیت ژ ہیف "ذی الحجۃ".

بهليٰ نه گهر كه سه كي نه شييا فان روژيا بگريت فه رمودين صحيح بيت هاتين كو هه يقى هه ميى بتنى سى روژا ژى بگريت نه و ژى يا گرنكه هه روه كي هاتيه فه گوهاستن ژ عبدالله يى كورى عمرى كورى عاصى خودى ژى رازى بيت دبيژيت كو پيغه مبهري ﷺ وه سييه تا من كر و گوت :

(أَوْصَانِي خَلِيلِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِثَلَاثٍ: بِصِيَامِ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ، وَرَكَعَتِي الضُّحَى، وَأَنْ أُوتِرَ قَبْلَ أَنْ أَرْقُدَ) (۲۳)

ئانكو : خوشتقيى من پيغه مبهري ﷺ ، وه سييه تا من بسى تشتا كر، گرتنا سى روژا دى هه يقى دا، كرنا دوو روكهه تين نقيژا تيشته گهه، كرنا وترى بهري نقتنى .

بهليٰ ژقى فه رمودى پيدقى يه بزائين دهه يقى دا سى روژا ب روژى بين نه ئيللا ل روژين سى بيت و هه روه سا مه رهم ژ نقيژا تيشته گهه ئانكو صلاة الضحى يه .

به حس ل خیرا سی روژا هاتیہ کرن نه ئیلا هہرسی
 روژین "الایام البیض" بن هہروہ کی هاتیہ فه گوهاستن ژ
 عبدالله یی کوری عمری کوری عاصی خودی ژی رازی
 بیت دبیریت :

(وإن بحسبک أن تصوم کل شهر ثلاثة أيام فإن لك بكل
 حسنة عشر أمثالها، فإن ذلك صیام الدهر كله) (۲۴)

ئانکو : تیراته هہ یه هہ یقی هہ می سی روژا پروژی بی، و
 بوو هہر روژہ کی دی بوته دهہ خیر هینہ نقیسان، نه فه
 ژی هہر وه کی تو سال ب سال ب پروژی .

هہروہ سا پیغہ مہری ﷺ وه سیہت ل گہلہ ک سہ حایبان
 کریه ژوان "ابو ذر و عمری کوری عاصی" کو دهہ یقی دا
 سی روژا ب روژی بن "الایام البیض" بن بیگومان نه گہر
 "الایام البیض" بن باشتره بهلی نه گہر نه شییا ل روژین دی
 ژی دروسته .

ههروسال روژين دووشه مې و پينج شه مې ژي سوننه ته مروف ب روژي بيت، ژ ئوسامه يي كوري زه يدي رازي بوونا خودي لي بيت هاتيه فه گوهاستن ديژيت :

(يا رسول الله ! إِنَّكَ تَصُومُ حَتَّى لَا تَكَادَ تُفْطِرُ، وَتُفْطِرُ حَتَّى لَا تَكَادَ أَنْ تَصُومَ ! إِلَّا يَوْمَيْنِ، قَالَ : أَيُّ يَوْمَيْنِ ؟ قُلْتُ : يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْخَمِيسِ ، قَالَ : ذَانِكَ يَوْمَانِ تُعْرَضُ فِيهِمَا الْأَعْمَالُ عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ، فَأَحَبُّ أَنْ يُعْرَضَ عَمَلِي وَأَنَا صَائِمٌ) (٢٥)

ئانكو : نه ي پيغه مبهري خودي نه ز ته دبينم تو يي ب روژي و مروف ديژيت تو چجارا روژيا خو ناخوي و هنده ك جارا تو يي بي روژي مروف ديژيت تو چجارا روژيا ناگري ئيلا دوو روژ تي نه بن هه مي ده ما تو يي ب روژي تيدا، پيغه مبهري ﷺ گوتي كيژ روژن ؟

گوتی : روژا دووشه‌مب و پینج شه‌مبی یه ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودی، پیغه‌مبه‌ری ﷺ گوتی : ئه‌و دوو روژن کار و کریارین عه‌بدی تیدا بلند دبن به‌ره‌ف خودی تعالی و ئه‌ز هه‌سدکه‌م ل ده‌می کار و کریارین من بلند دبن ئه‌ز یی ب روژی بم .

هه‌روه‌سا روژیا دووشه‌مبی ته‌ئکید تره ژیا پینج شه‌مبی هه‌روه‌کی دسه‌حیحا موسلمی دا ژ ابی قتاده‌ی هاتییه فه‌گوه‌استن خودی ژی رازی بیت دیژیت :

من پرسیار ژ پیغه‌مبه‌ری کر ﷺ ده‌باره‌یی روژا دووشه‌مبی پیغه‌مبه‌ری ﷺ گوت : ئه‌و روژه ئه‌وا ئه‌ز تیدا بویم و هاتییه فریکرن و ئه‌و روژه یا قورئان بومن تیدا هاتی خواری .

[سنن الترمذی ۱۱۴/۲ (۷۴۷)]

[أخرجه مسلم ۸۱۹/۲ (۱۱۶۲)]

ههروهسا شهشکين هه يقا شهوالی ژى سوننه ته مروف
 بگريت چونكى دسه حيا موسلمى دا ژ ابو ايوب
 الانصارى خودی ژى رازى بيت هاتيه فه گوهاستن گوت
 پيغه مبهري والله اعلم گوت :

(مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِنًّا مِنْ شَوَّالٍ كَانَ كَصِيَامِ
 الدَّهْرِ) (۲۶)

ئانكو : هه ر كه سه كى ره مه زانى هه ميبى ب روژى بيت و
 دويفدا شهشکين شهوالی ژى بگريت ههروه كى سالی
 هه ميبى ب روژى بوى .

مه رهم ژ خيرآ وى يا مه زن كو ههروه كى مروف ساله كى
ب روژى بوى ئه وه، چونكى هنديكه روژين ره مه زانى نه
هه ر خيره ك ب ده هايه به ران به رى ده هه هيقا و پتريا
ره مه زانى سيهـ روژن ئانكو ئه فه سى سه د روژ، ههروه سا
شه شكين شه والى ژى هه ر ئيك ب ده هايه ئه فه شيست
روژ و هه ر دوو پيكفه دب نه سي سه د و شيست روژ ئانكو
دب نه ساله ك .

تبينى : هه ر كه سى شه شكين شه والى ژى چون ژ به ر
عوزره كى ئه فجا چ ئافره ت بيت كه فته دزفروكا خوين
ديتنى دا يان خوينا زاروك بونى ديت و ئه ف چه نده بو
ئه گه ر نه شيا روژين خو قه زابكه ت و شه شكى بگريت
ئهرى ل وى ده مى پشتى هه يقا شه والى روژين خو
قه زابكه ت كو دبته هه يقا "ذى القعه د" و ئهرى دى گه هيته
خيرآ شه شكى؟ ل دويف گوتنا زانايان به لى دى گه هيتى
ئه گه ر ژ به ر عوضره كى نه شيا شه شكى بگريت و ئه فه ژى ل
دويف گوتنا زانايى مه زنه (عبدالرحمن ابن السعدى، و ابن
تيميه) خودى دلوقانى ب وان بيه ت .

هه روسا روژيگرنا روژين هه يقا موحره مي ژي سوننه ته
چونكي پيغهمبهرى ﷺ گوته :

(أَفْضَلُ الصِّيَامِ، بَعْدَ رَمَضَانَ، شَهْرُ اللَّهِ الْمُحَرَّمِ) (۲۷)

ئانكو : خيرترين روژي پشتي روژين هه يقا ره مه زاني
روژين هه يقا خودي يا موحره من .

پيغهمبهرى ﷺ گه له ك ته ئكيدى دا روژيا روژا عاشورائي
ههروه كي دفرموده يه كي دا ديژيت :

(صِيَامُ يَوْمِ عَاشُورَاءَ أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ
الَّتِي قَبْلَهُ) (۲۸)

ئانكو : روژا عاشورائي نه ز حسيب دكه م بو خو لنك خودي
تعالى كو خودي گونه هين سالا چوي ب غه فرنيت .

(۲۷) [جامعُ السُّنَّةِ، بَابُ صَوْمِ التَّطَوُّعِ وَمَا نَهِيَ عَنْ صَوْمِهِ ۱۴۷۲]

(۲۸) [رواه مسلم ۱۱۶۲]

وحيڪمهت ڙگرنا روڙيا عاشورائي ٿهوه لدهمي ڪو خودي
 "موسي عليه السلام" ڙفيرهوني رڙگار ڪري، و ڙبو
 سوپاسيڪرنا خودي بهردهوام ڦي روڙي ب روڙي دبو .

و مه دا بو ديارڪرن ڪو لدهستيڪي ٿهف روڙيگرته واجب
 بو لي پاشي نهما واجب بو سوننهت .

ههروهسا گرنا روڙين دهڪين ههيفا "ذي الحجة" ڙي
 سوننهته، ههروهڪي پيغهمبر ﷺ گوتي : (نينه ڪارهڪي
 خيرئ ههبيت ڙوان روڙا بخير تر، مهرهما پيغهمبهرئ ﷺ
 روڙين دههڪا بوو و گوتي ههتا ڪو خيرا جههاد ڪرني
 ناگههيهته پلهيا خيرا گرنا روڙين دهڪين ههيفا "ذي
 الحجة" ٿيلا ڪو زهلامهڪ بدهرڪهڦيت ب مالي خو و
 نهفسا خو و ب چ نهزڦريت ٿانڪو شههيد بيت، و تهئڪيد
 ترين روڙين ههيفا "ذي الحجة" روڙا عهرفي يه ڪو
 ڪونهين دوو سالا دغهفرينيت و بهلگه لسهر ڦي چهندي
 ڪوتنا ڪوتنا پيغهمبهرئ يه ﷺ دهمي ديڙيت :

(صِيَامُ يَوْمِ عَرَفَةَ، إِنِّي أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ
السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ، وَالسَّنَةَ الَّتِي بَعْدَهُ) (۲۹)

ئانكو : پیغمبهری ﷺ گوت روژیا روژا عه ره فی ئەز
حسیب دکەم نک خو بو خودی تعالی کو گونه هیت
سالا چوی ژی و سالا بهیت ژی ب غه فرینیت .

تیبینی : هەر که سه کئی روژیا سوننهت ب روژی بو لسه ر
وی واجب نینه روژیا خو تمام کهت وی مافی هه ی
بخوت و چ گونه ه لسه ر نینه، به لی باشته ره ئەو روژیا خو
تمام بکهت، ئیلا ئە گەر ژبه ر به رژه وه ندیه کئی نه بیت ئەو
روژیا خو بشکینیت بو نموونه هات بیته داخواز کرن بو
خوارنی ل میهقانداریه کئی یان ده یک و باین وی داخوازا
وی کر بو خوارنی و زانی دی ده یک و باین وی دل
خوش بن ل وی ده می دروسته و باشته ره ئەو روژیا خو یا
سوننهت بخوت .

(ناڤبر)

الإعتكاف (الخلوۃ - مانا بتنى)

ئعتيكاف دشهريعه تى دا : ئه وه مانا ل مزگه فتى يه ب
ئنيه تا عبادته تى ديژنه فى ئعتيكاف ، هنديكه ئعتيكافه يا
دروسته و بهلگه لسهر دروست بونا وى كيتابا خودى
تعالايه و سوننه تا پيغه مبهريه وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ و ههروهسا ئيك دهنگيا
زانايان .

بهلگه لسهر دروست بوونا ئعتيكافى :

بهلگه ژ قورئانى خودايى مهزن ديژيت :

﴿ وَعَهْدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ

لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴾ [البقرة : ١٢٥]

ٺانڪو : هوين جھي لئ رابوونا ئيبراهيمي بو خو بڪنه
 جھي نقيزي، وئو جه ٺو بهر بوو يئ ئيبراهيم ل دهمي
 ٺاڦاڪرنا ڪه عبي ل سهر رادوهستا، ومه وهحي بو ئيبراهيمي
 وڪوري وي ئيسماعيلي هنارت : ڪو مالا من ژ ههر
 پيساتيه ڪا هه ي پاڦر بڪن؛ وهڪ پاراستن بو طه وافڪه رين
 ل دور ڪه عبي، وئووين لئ دمينن، ونقيزي لئ دڪن .

ههروهسا خودي ديڙيت :

﴿ وَلَا تَبْأَشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ ﴾

[البقرة : ۱۸۷]

ٺانڪو : ودهمي هوين ئعتيڪافي ل مزگهفتان دڪن هوين
 نه چنه ٺئينا خو؛ چونڪي ٺهف چهنده ئعتڪافي پويچ دڪت
 (وئعتڪاف ٺهوه مروف دهمه ڪي دهسنيشانڪري ل مزگهفتي
 بمينت ب ٺيهه تا خيرئ وڪو خو نيڙيڪي خودي بڪت) .

به لگه ژ سوننه تی :

یا هاتی د ههردوو سه حیحا دا یا بوخاری و موسلمی ژ دایکامه عائشایی هاتییه فه گوهاستن رازی بونا خودی لی بیت دبیژیت : پیغمبهری ﷺ نعتیکاف دکر دههکین دوماهییا رهمه زانی هه تا چویه بهر دلوقانییا خودی، و پشتی مرنا وی هه فزینیت وی نعتیکاف دکرن .

ههروهسا د سه حیحن بوخاری و موسلمی دا یا هاتی: هندیکه پیغمبهر هه بو ﷺ نه وی ل دهه روژین دهستیکی بین هه یفا رهمه زانی نعتیکاف دکر، دویفدا هاته گوتن کو ل دههکین نیقه کی ژ بهر "لیلة القدر" شهفا بها ل وی دهمی دا نعتیکاف کر، و دویفدا هاته گوتن کو هندیکه "لیلة القدر" شهفا بها دکه فیه دهه روژین دوماهیی بین هه یفا رهمه زانی ژ بهر هندی پیغمبهری ﷺ ل وان دههکین دوماهیی نعتیکاف کر و مالسه ر هندی کو دههکین دوماهیکی نعتیکافکر هه تا چویه بهر دلوقانییا خودی ﷺ .

تیبینی : هندیکه ئعتیکافه نه یا گریډای یه بهس ب هه یقا
 رهمه زانی قه به لکو ل هه یقین دی ژی دروسته، به لی ل
 هه یقا رهمه زانی بخیر تره، به لی ل هه یقین دی ژی
 دروسته .

به لگه لسهر ئیک دهنگیا زانایان :

ئهبو داود ژ ئیمامی أحمد قه دگوهیزیت دیبژیت : گوت
 ئەم نزانین کو خیلاف هه بیت ل ناقبه را ئه هلی زانینی دا کو
 هندیکه ئعتیکافه سوننه ته ئانکو چ خیلاف تیدا نینه (٣)

تیبینی : هندیکه ئعتیکافه بهری ئیسلامه تی ژی هه بوو،
 ههروه کی خودایی مه زن دیبژیت :

﴿ وَعَهْدَنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ

لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴾ [البقرة : ١٢٥]

ٲانكو : هوين جهي لي رابوونا ئيبراهيمي بو خو بكنه
 جهي نقيزي، وئو جهـ ئو بهر بوو يي ئيبراهيم ل دهمي
 ئاكارنا كه عبي ل سهر رادوهستا. ومه وهحي بو ئيبراهيمي
 وكوري وي ئيسماعيلي هنارت : كو مالا من ژ ههر
 پيساتيه كا هي پاقر بكن؛ وهك پاراستن بو طه وافكهرين
 ل دور كه عبي، وئووين لي دمين، ونقيزي لي دكن .

ژقي ئايهتي بو مه ديار دبيت كو خو ل سهردهمي
 پيغمهري "ئبراهيمي" عليه السلام ئعتيكاف هه بوو .

حيكمت ژ هه بون و دروست بونا ئعتيكافي چيه ؟

مه رهم ژ هه بون و كرنا ئعتيكافي بو كه سي موسلمان ئه وه
 كو مروقي موسلمان دهمي خو و هزر و ههمي تشتين خو
 بهيلته خالي وبو خودي تعالي بتني بن، و خو ژ شولين
 دونيايي فهقه تينيت .

ههروه کی ابن القیم خودی دلقانی پی ببهت دبیریت:
مه رهم ژ کرنا ئعتیکافی ئەوه مروف دلی خو بهیلته خالی
بو خودی تعالی و عبادەتی وی (۴)

مه رهم ژ ئعتیکافی ئەوه مروف خو و دلی خو خالی بکهت
بو خودی تعالی و خو دویربکهت ژ شولین دونیایی،
چونکی هندیکه مروفه لدهمی بشولین دونیایی فه مژویل
دبیت دلی وی رهق دبیت و دی بیته ئەگه ری لاوازییا وی
دپه رستی دا، بهلی ئەگه ر ئعتیکاف کر و دلی خو خالی کر
ژ هه ر تشته کی و بهس بو خودی هیلا ل وی دهمی دی
دلی وی نه رم بیت و دی پتر بدل سوزانه و ئیخلاص دی
عبادەتی خودی کهت و ئەفه مه زنترین ئەگه ره مروف خو
پی نیزیکی خودی بکهت .

و ہر کہ سہ کی ئعتیکافی بکہت دشیّت گہلہ ک عبادہ تی
 تیدا بکہت وہ کی گہلہ ک کرنا نھیڑا و گہلہ ک خواندنا
 قورئانی... ہتد بہلی دیت ل دەمین عادی دا مروف نہ شیّت
 ہند پەرستنی بکہت چونکی دی ب دونیایی و شولی و
 کارین ہوسا قہ مژویل بیت بہلی وہ کی دئعتیکافی دا یی
 خالی یہ ژقان تشتا .

یا گرنگہ ئەو کہ سی ئعتیکافی دکہت رامان و چہ وانیا
 دروستیا ئعتیکافی بزانیّت، چونکی گہلہ کین ہین
 ئعتیکافی دکہن و دەمین خو دبورینن ب تلہ فونی قہ یان
 بئاخفتنا دگہل ہہ قالان... ہتد ل وی دەمی مەرہما دروستیا
 ئعتیکافی بچہ ناہیت .

بہلی گونہ ہ نینہ ئە گہر ہندہ ک جارا ئەو کہ سی ئعتیکاف
 کری دمزگفتی قہ دگہل کہ سہ کی باخفیت کو گوتنہ کا
 خیری یان ئاموژگاریہ کی لی بکہت، بہلی ہندی بشیّت بلا
 پتریا دەمی وی کہ سی ب پەرستنی قہ بچیت .

هندیکه ئعتیکافه حوکمی وی سوننه ته لدویف ئیک دهنگیا زانایان وه کی بهری نوکه مه دایه دیار کرن، بهلی بتنی حاله ته کی واجب دبیت نه و ژی ل وی ده می کو که سه کی سه ر خو نه زر کریت .

تیبینی : نه زر نه وه مروف تشته کی لسه ر خو واجب بکته و نه بخو لسه ر مروفی واجب نه بیت، بونمونه که سه ک بیژیت نه گهر کوری من ساخ بو یان نه ف به لایه لسه ر من رابو نه زره لسه ر من نه ز دوو روژا ئعتیکافی بکه م ل مزگه فتی بو خودی، ل وی ده می ئعتیکاف واجب دبیت ل سه ر وی که سی .

مه رجین دروست بوونا ئعتیکافی شه شن :

(۱) **ئنیهت** : هندیکه ئنیه ته یا گرنکه و سه ری هه می کارایه و جهی وی دله چونکی پیغه مبه ر صلى الله عليه وسلم دیبژیت :

(**إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى**) (۳۰)

ئانکو : هه ما کار ب ئنیه تانه، و هه ر مروقه کی خودی تعالی دی لدویف ئنیه تا وی ده تی ئەقجا چیا باش بیت یان یا خراب بیت .

(۲) **ئیسلام** : ئانکو ئەو که سی ئعتیکافی دکه ت پیدفی یه موسلمان بیت .

(۳) **عهقل** : ئانکو ئەو که سی ئعتیکافی دکه ت پیدفی یه یی دین نه بیت .

(۴) التميز : ئانكو ئەو كەسى ئعتيكافى دكەت پیدفى يە مروقه كى فاما و تيگه هشتى بيت ئانكو ژيى حەفت ساليى خلاس كريت چوبته دژيى ههشت ساليى دا و خهله تىي و باشيى ژيك جودا بكةت .

(۵) ئەو كەسى ئعتيكافى دكەت پیدفى يە يى پاقر بيت ژوان تشتين سەر شويشتنى واجب دكەن وه كى جه نابه تى و زفروكا خوين ديتنى و خوينا زاروك بونى .

به لگه لسەر فى چەندى ئەوه دايكامه عايشايى گوت پيغه مبهري ﷺ گوت :

(لا أُحِلُّ الْمَسْجِدَ لِحَائِضٍ وَلَا جُنُبٍ) (۳۱)

ئانكو : ئەزحەلال ناكەم مزگەفتى بو وى ئافره تا دزفروكا خوینی دا و كەسه كى بجه نابهت .

تیبینی : ئەگەر کەسەکی ئعتیکاف دمزگەفتی ڤه کر و بجه نابەت کەت ل وی دەمی لسەر وی پیدڤی یه بچیت سەری خو بشوت و دوباره بزڤریتە مزگەفتی ڤه .

(۶) ئەوی ئعتیکافی بکەت پیدڤی یه دمزگەفتی ڤه بکەت لدویڤ ئیک دەنگیا زانایان (الإجماع) ئەڤ چەندە مەرجه بو دروست بونا ئعتیکافی، ئانکو چینابیت ئعتیکاف ل چولا یان شکەفتا یان چایا بهیته کرن، بەلکو مەرجهی دروست بونا ئعتیکافی ئەوه ل مزگەفتی بیت .

﴿ وَلَا تَبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ ﴾

[البقرة : ۱۸۷]

ئانکو : و دەمی هوین ئعتیکافی ل مزگەفتان دکەن هوین نەچنە ئقینا خو؛ چونکی ئەڤ چەندە ئعتیکافی پویچ دکەت (وئعتکاف ئەوه مروڤ دەمه کی دەسنیشانکری ل مزگەفتی بمینت ب ئنیه تا خیری وکو خو نیزیکی خودی بکەت).

ئىمامى النووى خودى لوقانىي پى ببهت دپيژيت : دقى
 ئايه تى دا خودى به حسى مزگه فتى دكهت و بومه ديار
 دبیت کو پیدقى يه ل مزگه فتى بیت .

تیبينى : پیدقى يه ئه و مزگه فته ژوان مزگه فتا بیت ئه وین
 نقيژين ب جهماعهت تيفه بهينه کرن دا کو نقيژا ب
 جهماعهت ژوى كهسى نه چیت چونكى هنديكه نقيژا
 بجهماعهته واجبه لسهر زهلامى .

تیبينى : دروسته بو ئافره تى ژى ئعتيكافى ل مزگه فتى
 بكهت بهلى ب مهرجهكى پیدقى يه يا پاراستى بیت ژ
 فتنى و جهين تاييهت هه بن ب ئافره تان فه، بهلى ئه گهر يا
 پاراستى نه بیت ژفتنى ل وى ده مى نابیت ئعتيكافى بكهت .

ئەو کارین دبنه ئە گەر کو ئعتیکاف بە تال بیت :

(۱) دەرکەفتنا ژ مزگەفتی بی عوزر .

(۲) کەسەک ژ دینی خو بدەرکەفت بونمونه کوفریه کی بکەت .

(۳) فەخوارنا تشتە کی بیته ئە گەر ئەو کەسە سەر خوش بیت .

(۴) ئینانا خوارا ئافا شەھوتی ب کریارا دەست پەریی .

کیمترین ماویٰ ئعتیکافی چهنده ؟

هندیکه ئعتیکافه دهرباره‌ی پترترین دهم چ ماوه‌یین ده‌ستیشانگری نین، به‌لی کیمترین دهمی وی زانا‌یین بخیلاف چوین دهرباره‌ی فی چهندی

بوچونا ئیکئی : هنده‌ک ژوان دبیژن، کیمترین ماویٰ وی شه‌فه‌ک و روژه‌که، و دبیژن ناییت ئعتیکاف کیمتر بیت ژ شه‌فه‌ک و روژه‌کا .

بوچونا دوئی : وئەف بوچونه یا راجحه و دروسته و خودی چتر دزائیت کو دبیژن، چ سنور و ماوه‌یین ده‌ستیشانگری نین بو ئعتیکافی و ئەفه لدویف بوچونا زانایی بناف ودهنگ "ابن باز" ییه، لدویف عورفی دمینیت، ئەگەر کهسه‌ک ما دمزگه‌فتی فه ب ئیه‌تا کرنا ئعتیکافی ل وی دهمی بو وی دهیته هژمارتن ئعتیکاف دعورفی دا ئەفه دهیته هژمارتن ئعتیکاف .

بونموونه : که سه ک دوو سه عه تان یان پتر ما دمزگه فتی قه و مژویل بوو بکرنا په رستنئ قه ل وی ده می نه و دهیته هژمارتن ئعتیکاف چونکی دعورفی دا سه عه ته ک یان دوو سه عه ت دبیته ئعتیکاف .

ژبه ر هندئ ل دهه روژین دوماهییا هه یفا ره مه زانی گه له ک که س ناگه هن ئعتیکافی بکه ن ژئه گه ری هه بونا شولی یان ژئه گه ری هه بونا ده وامئ، بوکه سین هوسا دی بیژین: لده می تو سهر کاری خو دزقریه قه هه ره دمزگه فتی قه ب ئیه تا ئعتیکافی ئاناها خودئ دی بو ته ب ئعتیکاف هیته نفیسین .

وئه قه ریکه که بو وان که سین خودان کار وده وام کو نه و ژئ دشین بقی ریکی ئعتیکافی بکه ن .

دوو حالتان دروسته نه و کهسی دمزگهفتی فه ئعتیکاف کری ژ مزگهفتی بدهرکهښت :

(۱) بدهرکهښت بو خوارن و فهخوارنی ، بهلی نه گهر کهسه ک هه بیت خوارنی و فهخوارنی بو بینیت ل وی دهمی نابیت ژ مزگهفتی بدهرکهښت، بهلی نه گهر کهس نه بیت بو بینیت ل وی دهمی دروسته .

(۲) چونا دهست ئاشی ب وی مهرجی نه گهر جهی دهست ئاشی یان ئاف ل مزگهفتی نه بوو ل وی دهمی دروسته بدهرکهښت ژ مزگهفتی هه تا پیدقی یا خو بجه بینیت و دوباره بزفریته مزگهفتی فه .

تیبینی : هندهک له وحه دهندهک مزگهفتان فه یت ههین
لسهر چیکرینه : (یا ره بی من ئییه ته ئەز دمزگهفتی فه بم
هندی ئەز بمینمه تیقه)

زانایی ب ناف و دهنگ "ابن تیمیه" دیژیت ئەف چهنده
نه یا دروسته، چونکی پیغمبهری ﷺ و ههقالین وی ئەف
چهنده نه کرینه، ههما ههر دهمی چوو دمزگهفتی فه ب
ئیه تا ئعتیکافی دروسته، بونموونه لدهمی چونا مزگهفتی بو
کرنا تهراویحان ل وی دهمی ئیه تا ئعتیکافی بینی ههتا
پشتی تهراویحان ل وی دهمی دی هیهته هژمارتن ئعتیکاف
چونکی دبیه نیزیکی دهژمیرهکی، بهلی نابیت ههردهما
بچیه دمزگهفتی فه ئەو وی له وحنی بخوینیت و ئییهتا
ئعتیکافی بینیت .

حوکمی خواندنا قورئانی بو وی ئافرەتا د (عادی) دا ل
هەیقا رەمەزانی

پرسیار : حوکمی خواندنا قورئانی چیه بو وی ئافرەتا
دکەڤتە زڤروکا خوین دیتنی (عادی) دا ل هەیقا
رەمەزانی ؟

بەرسڤ : خیلافا هە ی ل ناڤهرا ئەهلی زانینی دا، هندهک
حەرام دکەن و هندهک دروست دکەن .

هندهک زانا حەرام دکەن کو ئەو ئافرەتا دکەڤتە (عادی)
قورئانی بخوینیت چونکی ئەو قی فەرمودی دکەنە بەلگە :
(لا تقرأ الحائض ولا الجنب شیئاً من القرآن)

ئانکو ئەقا دزڤروکا خوین دیتنی دا و ئەوی بجهناڤەت
ناچیبیت قورئانی بخوینن، و هەر وەسا ئەو (عادی) پیڤەر
دکەن ل سەر مروقی بجهناڤەت .

بہلی زانای پی بہرکہ تی ابن تیمیہ خودی دلوقانی پی بہت
دیڑیت : ئەف فہرمودہ یا لاوازہ، ہہروہسا زفروکا خوین
دیتنی (عادہ) ناہیتہ پیفہرکرن دگہل جہنابہ تی چونکی ئەو
دوو تشتین ژئیک جودا نہ،

وہندیکہ ئەو کہسی بجہنابہ تہ ہہردہمی بقیت دشیت
جہنابہ تی سہر خو راکت، بہلی ئەوا دزفروکا خوین دیتنی
دا نہشیت، ہہروہسا ماوی جہنابہ تی پی کورتہ بہلی پی
زفروکا خوین دیتنی ماوی وی نہ پی کورتہ چہند روژہ کا
قہدکیشیت، وئەقہ دی بیتہ ئەگہر خیرہ کا مہزن ژ پی بچیت .

ژبہر فی چہندی چ بہلگہ نین کو ئافرہ تا زفروکا خوین
دیتنی دا قورئانی نہخوینیت، گوتنا راجح و دروست یا
زانایان ئەوہ دروستہ ئافرہت دزفروکا خوین دیتنی دا
قورئانی بخوینیت بہلی ئەگہر لسہر قورئانی بخوینیت پیدقی
یہ ئەو ریگرہ کی بکارینیت وہ کی دەست گورکان ئانکو
دەست گورکان بکہ تہ بہرخو، بہلی ئەگہر لسہر تلہفوننی
بخوینیت دروستہ بی دەست گورک ژ پی بخوینیت .

ل دوماهیکي

يا هاتيهه فهگواستن ژ ابن ابى شيبه كو جابري كورئ عبدالله ى گوت :

نهگه رب ږوژى بووى بلا گوهئ ته و چائف ته ژ تشتين حه رام ب ږوژى بيت،
و نه زمانئ ته ژ دره وئ، و زيانا جيرانئ بهيله و بلا هيمنى و ئارامئ ل دهف ته
هه بيت، و نه هيله ږوژا ږوژيگرتنا ته وهكى يا نه ږوژيگرتنا ته بيت .

ربنا لاتؤاخذنا إن نسينا أو أخطأنا، ربنا تقبل منا إنك أنت السميع العليم
وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين
وصل اللهم على نبينا محمد وعلى آله وصحبه
وعلى التابعين ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين ..

ژيدهرين پهرتوكي بين سهرهكى :

زاد المعاد (شيخ الإسلام ابن القيم)

الشرح الممتع (العلامة ابن عثيمين)

السلسبيل في شرح الدليل (الشيخ سعد خثلان)

تفسيراً ب ساناھى (ماموستا تحسين دوسكى)

ناقہ روک

- ۱..... پیشہ کی
- ۲..... پیناسا روژیئی
- ۵..... بها و خیرا روژی گرتنی چییہ؟
- ۱۰..... مہرجین واجب بونا روژیئی
- ۱۳..... مہرجین دروست بوونا روژیئی
- ۱۵..... سوننہ تین روژیگرتنی
- ۱۷..... نئیہت چییہ؟
- ۱۸..... ئەو کہ سئی بی عوزر روژیئی بخوت
- ۱۹..... ہەرکہ سہ کی بی دەستی وی دلی وی رابیت
- ۲۰..... ئافرہت دزقروکا خوین دیتنی دا
- ۲۲..... روژیگرتنا نساخی
- ۲۳..... ریشینگى
- ۲۶..... ئەری سوننہ تہ روژیین سوننہت مروف دسہ فہری دا بگریت؟
- ۲۷..... ئەری پا دی چہوا روژیین سوننہت گریت
- ۲۹..... کہنگى واجبہ بو مروفی نساخ روژیا خو بخوت؟

- دەرھەقی ئافرەتا ب دووگیان دا یان ئافرەتا زاروکى بشیر ھەبیت و
 شیرى خو بدەتى بو وان دروسته پوژیا خو بخون یان نه..... ۳۰
- حوکمى شکاندنا پوژىي ژ ئەگەرى شولى..... ۳۱
- پوژى خوارن ب ھىجەتا خواندنى یان ئەزمونا ۳۲
- ئەو تشتین دبنه ئەگەر پوژى بکەفیت ۳۳
- ژوان تشتین پوژى پى دکەفیت ۳۵
- ھندەک بابەتین ھەچەرخ بو پوژىگری ۴۱
- جوتبون (جیماع) دپوژىین رەمەزانى دا ۵۲
- کەنگى دروسته زەلام بچیتە نقىنا ھەقژینا خو درەمەزانى دا..... ۶۱
- حوکمى پوژى گرتنا شەشکین شەوالى بەرى قەزاکرن پوژىین
 رەمەزانى..... ۶۴
- خیرا گرتنا پوژىین سوننەت..... ۶۸
- خیرترین پوژىین سوننەت کیشکن..... ۷۳
- "الایام البیض" گرتنا پوژىین سپى..... ۷۴
- پوژىگرتنا پوژىین ھەیفاموھەرەمى..... ۸۲
- پوژیا عاشورائى..... ۸۲
- پوژیا عەرەفى..... ۸۳

- ۸۵.....الإعتکاف (الخلوة - مانا بتنی)
- ۸۵.....به لگه لسهر دروست بونا نعتیکافی
- ۸۹.....حیکمہت ژ دروست بونا نعتیکافی
- ۹۳.....مہرجین دروست بونا نعتیکافی
- ۹۷.....ئہو کارین دبنہ ئہ گہر نعتیکاف بہ تال بیت
- ۹۸.....کیترین ماوی نعتیکافی
- حوکمئ خواندنا قورئانی بوئی ئافرہتا د (عادی) دال ہہیقا
- ۱۰۲.....رہمہ زانی
- ۱۰۴.....ژیدہرین پہرتوکی یین سہرہکی